

วารสาร โพธิยาลัย

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๘ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ๑๘

ฉบับเข้าพรรษา

ชวนมาศึกษา บาฬีใหญ่

- ❖ ปัญหาเรื่อง ทาน (ตอน ๗)
- ❖ ธรรมรำลึก : กงล้อธรรม
- ❖ กวีนิพนธ์ : ทุกเรื่อง เรื่องทุกซ
- ❖ พินิจธรรม : จักทำ ธรรมจักร
- ❖ ปัญญาภิวัฒน์ : จักใด ขับตันยุคไอที
- ❖ บทความ : ทำไมไม่ต้อง บาฬีใหญ่ ?
- ❖ แฉดวง : แจกตำราบาลี
- ❖ มุมมอง : ความหิวหรือหว่า บ้าเห่อ ที่ยากจะห้าม
กรณีศึกษาสืบเนื่องจากเกมส์ ไปเกมอน โโก

- ❖ สืบค้นพระพุทธรบาท ๕ รอย (ตอน ๕)
- ❖ สารน่ารู้ : สืบทอดพระพุทธรศาสนา
- ❖ เรื่องชวนรู้ : “บาลี” กับ “บาฬี” ต่างกันอย่างไร
- ❖ บันดาลใจ : ชูพระพม่า “อัมมานันตะ”
วัดท่ามะโอ ต้นแบบครูสอนบาลีสงฆีไทย
- ❖ ชวนคิด : ไร้ข้อกังขา
- ❖ ในกระแสข่าว : ศาสนาพุทธยังรากลึกในอิตาลี
- ❖ กวีธรรม : ชวนดูกายเนา เข้าพรรษา
- ❖ ความสำคัญของใจ เรื่องมีกฎกุณขลิต

❁ อาสาฬหมาส ❁

ธรรมจักรเคลื่อน เสด็จขึ้น สันสามภพ
 ล้นคารม พุทธ - ธรรม - สงฆ์ ครบองค์สาม
 อัญญาสิ โภกนทัชฌายะ โสทานาม
 พุทธศาสน์ สาดแสงงาม ขามดำเนิน

ปณิธาน สมประสงค์ องค์สัมพุทธ
 รากแก้วตต หยั่งลง เทพสรรเสริญ
 กระหึ่มท่ง จักรवाद มหาวารเจริญ
 พาสัตว์เดิน สู่พื้นทุกข์ สุขนิรันดร์

น้อมอภิวาท บาทศาสดา สัมมาพุทธ
 เปรศพิสุทธิ์ สุตกรรณา ฟ้าสร้างสรรค์
 ประโยชน์เพื่อ มหาชน ท้นอนันต์
 มั่นถือธรรม นาราศ์ทุกข์ ปดุกวิญญา ๐

ปฤถวีไฉ

เปิดเล่ม

ฉบับที่ ๑๔ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ฉบับนี้ มาถึงวาระสำคัญคือ **วันอาสาฬหบูชา** และ**วันเข้าพรรษา**

เรื่องเด่นในฉบับนี้ จะเป็นเรื่องสืบเนื่องกับที่พาดปกไว้ว่า “**เข้าพรรษา** **ชวนมาศึกษาบาฬีใหญ่**” บางท่านอาจเห็นตัวสะกดคำว่า **บาลี** เขียนเป็น **บาฬี** ขอให้ทราบว่าได้ใช้ทั้งสองคำ ความหมายเหมือนกันทุกประการ คือ หมายถึงภาษาบาลี ที่มีการเรียนการสอนอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน ที่เรียกกันว่า **บาลีสยามหลวง**

หลักสูตรบาฬีใหญ่ เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานของพระภิกษุสงฆ์ในประเทศไทย ได้นำมาสู่ประเทศไทยโดย**พระภักทันทตะ ธรรมมานันท์ มหาเถระ** พระภิกษุชาวพม่า อดีตเจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง ท่านเป็นผู้ที่ทำให้วัดท่ามะโอเป็นโรงเรียนสอนบาฬีใหญ่แห่งแรกในประเทศไทย ผลิตพระเถระที่ทรงความรู้ในพระบาฬีใหญ่นี้ ไปสู่วงการศึกษาคณะสงฆ์ทั่วประเทศ วัดที่ประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนบาฬีใหญ่ ก็มีอยู่หลายแห่ง เช่น วัดหาดใหญ่ สิตาราม จังหวัดสงขลา, วัดเขาสยามชัย จ.ประจวบคีรีขันธ์, วัดจากแดง จ.สมุทรปราการ และวัดป่าธารน้ำทิพย์ จ.นครราชสีมา เป็นต้น

ถึงตรงนี้น่าอ่านที่ยังไม่คุ้นกับคำว่าบาฬีใหญ่ ก็จะได้รู้จักกันในคราวนี้ จากประสบการณ์ตรงของนักเรียนบาฬีใหญ่ ที่วัดจากแดง ซึ่งท่านได้สละชีวิตอันรุ่งเรืองในทางโลก เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ด้วยความตั้งใจ และได้เข้ามาศึกษาบาฬีใหญ่ที่สำนักเรียนวัดจากแดง แม้จะยังไม่จบครบหลักสูตร ท่านก็เห็นแล้วว่า บาฬีใหญ่นั้นสำคัญอย่างไร จึงประสงค์จะแบ่งปันความรู้ความเข้าใจ ความปลาบปลื้มอึ้งใจในความพิเศษเลิศเลอของภาษาบาฬี ให้กับท่านผู้อ่าน เป็นการเปิดประตูแห่งความรู้ แ้มไว้ให้แก่ผู้ที่มีความสนใจได้

ลองเดินเข้ามาดู มาลองศึกษาดูบ้าง เพื่อที่จะได้สัมผัสกับความรู้อันลึกซึ้ง อันพึงพบได้ด้วยตนเอง หากลองมาเรียนภาษาบาฬีด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจอย่างท่านผู้เขียน

พร้อมกับบทความของท่าน คณะผู้จัดทำได้นำบทความอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน ที่จะช่วยเสริมความเข้าใจในสาระอันลึกซึ้งของบทความดังกล่าวมาลงไว้ด้วย บทความเสริมมาจากหนังสือ **นาวุติกาอนุสรณ์** อนุสรณ์ครบรอบอายุ ๙๐ ปี ของ**พระภักทันทตะมณันท์ มหาเถระ** อัครมหาบัณฑิต ที่เหล่าศิษยานุศิษย์พร้อมใจกันทำถวาย หลวงพ่อท่านได้ละสังขารแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ผลงานสร้างบุคคลากรผู้สามารถในการถ่ายทอดวิชาบาฬีใหญ่ไว้มากมาย ให้ช่วยกันสืบต่อไป และที่น่าชื่นชมกว่านั้นคือ ท่านได้ส่งศิษย์ที่มีสติปัญญาดีและมีความตั้งใจไปศึกษาต่อที่ประเทศพม่า จนได้รับตำแหน่ง **ธัมมาจริยะ** อีก ๔ ท่าน ตำแหน่งธัมมาจริยะนี้มีความสำคัญมาก เพราะต้องผ่านการสอบจากรัฐบาลพม่า เพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรรับรองวิทยฐานะ ให้สามารถสอนธรรมะได้ หากสอบไม่ได้ ก็ไม่มีสิทธิ์ในการสอนธรรมะในประเทศพม่า ในหลักสูตรธัมมาจริยะนี้ มีการเรียนการสอนที่เข้มงวดมาก หากไม่เรียนจบจากวัดท่ามะโอเสียก่อน ก็ยากที่จะเรียนให้ทันพระพม่าที่เรียนกันมาตั้งแต่แรกบวช ดังนั้น ถ้าไม่มีหลวงพ่อดมมานันท์ ประเทศไทยก็คงจะไม่มี ธรรมาจริยะ ไว้ประดับคณะสงฆ์ อย่างที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ**พระอาจารย์มหาประนอม ธัมมาลังกาโร** รองเจ้าอาวาสวัดจากแดง คือพระธัมมาจริยะรูปหนึ่งใน ๔ ท่าน ที่มีอยู่ในประเทศไทย

นอกจากบทความเกี่ยวกับบาฬีใหญ่แล้ว วารสารของเรายังพรั่งพร้อมด้วยเรื่องราวที่มีเนื้อหาสาระ

เข้มข้น และแปลกใหม่ หาด่าน
ที่ไหนไม่ได้อีกมากมาย ทั้งในด้าน
วิชาการน่ารู้ อย่างเช่นเรื่อง “จักร
โต ขัณฑ์ยุคไอที” ซึ่งคณะผู้จัด
ทำเก็บความมาจากปาฐกถาธรรม
ของ**พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.
ปยุตฺโต)** รวมทั้งเรื่องราวน่าชื่นใจ
ที่เก็บความมาจาก สารคดีเรื่อง
“**พระพุทธศาสนาหยั่งรากลึกใน
อิตาลี**” ที่ออกอากาศทางสถานี
โทรทัศน์ Thai PBS สารคดีเรื่อง
นี้สะท้อนให้เห็นความพยายาม
อย่างจริงจังของชาวพุทธในอิตาลี
ที่ต้องการจะมีวัดพุทธ เพื่อเป็น
สถานที่ผ่อนพักจิตใจในสังคมที่
วุ่นวาย ได้มาปฏิบัติศาสนกิจ
ปฏิบัติกรรมฐาน มาทำบุญสุนทาน
ในที่สุด การต่อสู้อันยาวนานก็
ประสบผลสำเร็จ บัดนี้มีวัดใน
พระพุทธศาสนาที่อิตาลีหลายวัด
ที่น่าชื่นใจไปกว่านั้นคือ มีผู้สนใจ
มาเข้าวัดและเปลี่ยนศาสนาเป็น
พุทธศาสนิกชนเพิ่มมากขึ้นทุกปี
สนใจรายละเอียดเปิดอ่านและชม
รูปสวยๆ ได้ตามอธยาศัย

วารสารโพธิยาลัย หวังว่า
ท่านผู้อ่านคงได้รับสารดีประโยชน์
ทั้งหลายทั้งปวงที่คณะผู้จัดทำคัด
สรรมานำเสนอให้เป็นประจำ ก็
เพราะ ณ ที่แห่งนี้ เป็นธรรมทาน
อันบริสุทธิ์ ที่เราสามารถทำสิ่งดีๆ
ให้สิ่งที่ดีที่ติดตามกำลังอติภาพ
และหวังว่าท่านจะได้สัมผัสคำพูด
ดังกล่าวจากการอ่านโพธิยาลัยให้
ครบทุกเรื่องตลอดทั้งเล่ม

คณะผู้จัดทำ

ประธานที่ปรึกษา
พระครูธรรมธรสมนต์ นนทิกโก
อัครมหาบัณฑิต

บรรณาธิการอำนวยการ
พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

บรรณาธิการบทความ
พนิดา อังจันทร์เพ็ญ
panitaang@gmail.com

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์
พัสริน ไชยโคตร
เอมมิกา แก้วสรดี
วันเพ็ญ พรหมเมือง

กองบรรณาธิการ
คณะสงฆ์วัดจากแดง
สำนักงาน : วัดจากแดง
๑๖ หมู่ ๖ ถ.เพชรหึงษ์
ช.เพชรหึงษ์ ๑๐
ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐
โทรศัพท์. ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒

ภาพปก
เข้าพรรษา ศึกษาศรธรรม

เครดิตภาพ
มนตรี ศิริธรรมปิติ
จาคีโน ภิกขุ

ออกแบบปก
เอนก เอื้อการุณวงศ์

อุปถัมภ์อุปกรณ์
คอมพิวเตอร์ โดย
คุณพัชรพิมล ยังประภากร
ประธานกรรมการสินค้า
แบรนด์ ‘สุวิมล’

ดำเนินการจัดพิมพ์โดย
สาละพิมพ์การ
๙/๖๐๙ ต.กระทุ่มล้ม
อ.สามพราน จ.นครปฐม
โทร. ๐๒-๔๒๙๒๔๕๒,
๐๙๘-๘๗๖๖๑๙๖

๑. ปุจฉา – วิสัชนาธรรม : ๓
ปัญหาเรื่อง ทาน (ตอน ๗)
(*พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงกาโร*)
๒. ธรรมรำลึก : กงล้อธรรม ๘
(*มุ่มแม่่น*)
๓. กวีนิพนธ์ : ทุกเรื่อง เรื่องทุกข์ ๙
(*ปปัญจา*)
๔. พินิจธรรม : จักทำ ธรรมจักร ๑๐
(*จปาปัญญา*)
๕. ปัญญาภิวัดณ์ : จักรโต ขัณฑ์ยุคไอที ๑๓
(*พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต*)
๖. บทความ : ทำไมต้อง บาฬีใหญ่ ? ๑๗
(*ศิษย์พระอาจารย์ส่วนตัว*)
๗. แวดวง : แจกตำราบาลี ๒๕
(*ชาววัด*)
๘. มุมมอง :
ความหิวหาว บ้าเห่อ ที่ยากจะห้าม ๒๗
กรณีศึกษาสืบเนื่องจากเกมส์ โปเกมอน โก
(*มณฑารพ*)
๙. สืบค้นพระพุทธบาท ๕ รอย (ตอน ๕) ๒๙
(*วิเทศทัย*)
๑๐. สารน่ารู้ : สืบทอดพระพุทธศาสนา ๓๔
(*พระมหามานิต วิริยธโร*)
๑๑. เรื่องชวนรู้ :
“บาลี” กับ “บาฬี” ต่างกันอย่างไร ๓๖
(*รุ่งอรุณ จันทร์สงคราม*)
๑๒. บันดาลใจ :
ชูพระพม่า “อัมมานันตะ” วัดท่ามะโอ ๓๘
ต้นแบบครูสอนบาลีสงฆไทย
(*สิริสวัสดิ์ ภูมวาร*)
๑๓. ขวนคิด : ไร้ข้อกังขา ๓๙
(*พระมหาไพโรจน์ ญาณกุสโล*)
๑๔. ในกระแสข่าว :
ศาสนาพุทธหยั่งรากลึกในอิตาลี ๔๑
(*กองบรรณาธิการ*)
๑๕. กวีธรรม : ขวนดูกายเนา เข้าพรรษา ๔๔
(*ปปัญจา*)
๑๖. เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน : ๔๕
ความสำคัญของใจ เรื่องของมัญจกฤษณ์
(*มนโรธบุรณี*)

ปัญหาเรื่อง ทาน

(ตอน ๗)

พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

การไหว้พระ ด้วยรูป เทียน และดอกไม้ มีความหมายอย่างไร

วิสัชนา ในการไหว้พระ เราเอาเทียน ๒ เล่ม มาจุดเพื่อบูชาพระธรรมและพระวินัย ก็คือ**พระธรรม**ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ความสว่างไสว และ**พระวินัย** ช่วยกำจัดสิ่งที่จะลวงละเมิดทางกาย และทางวาจาของพระสงฆ์ออกไป

รูป ๓ ดอก นั้น สำหรับบูชาคุณของพระพุทธองค์ คือพระกรุณาธิคุณ พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ หรือบูชาคุณพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ ก็ได้

และ**ดอกไม้** โดยมากก็จะนิยมบูชาพระสงฆ์ เพราะพระสงฆ์มาจากหลายชั้น หลายวรรณะ หลายตระกูล หลายเผ่าพันธุ์ เมื่อมีวินัยเป็นเครื่องร้อยรัดก็สามารถอยู่ในหมู่ใหญ่ได้อย่างสันติสุข มีความสมัครสมานสามัคคีกัน ฉะนั้น เมื่อต้องการบูชาพระสงฆ์ จึงนิยมนำดอกไม้มาบูชา เพื่อน้อมระลึกถึงพระสงฆ์ซึ่งเข้ามาอยู่ร่วมกันในศาสนาขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เครื่องสักการบูชาเหล่านี้ คือ ดอกไม้ รูป เทียน ของหอม และประทีป ซึ่งชาวพุทธนิยมเอามาบูชาพระรัตนตรัยตั้งแต่นในสมัยพุทธกาลแล้ว

แต่หากวันหลังท่านทราบ
แล้วร่วมอนุโมทนาสาธุกับ
เรา ท่านก็ได้บุญ ฉะนั้น
การที่มารดาบิดาที่เสียชีวิต
ไปแล้ว จะได้รับส่วนบุญ
หรือไม่ นั่น ก็ขึ้นอยู่กับว่าเรา

ได้อุทิศส่วนบุญไปให้ท่านหรือยัง และท่านทั้งสอง
นั้นได้รับรู้และอนุโมทนายินดีกับเราหรือไม่

**การบวชอุทิศส่วนบุญให้มารดาบิดา
ที่วันท่านจึงจะได้รับส่วนบุญส่วนกุศลนั้น**

วิเศษนา พอบวชเสร็จก็ได้บุญจากการ
บวชแล้ว เราก็เอาบุญนี้อุทิศไปให้มารดาบิดา
ที่ล่วงลับไปแล้ว วันใดก็ตามที่เราอุทิศไปให้
ท่านทั้งสองที่ล่วงลับไปแล้ว ถ้าหากท่านอยู่ใน
ภพภูมิที่จะรับได้ ก็สามารถรับได้ทันที คือ
พอเราอุทิศไปให้ ก็รับได้ทันที ไม่ต้องกำหนด
ว่ากี่วัน เพราะท่านเสียชีวิตไปแล้ว ขึ้นอยู่กับ
เราว่าได้อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้หรือยัง

เมื่อบวชเสร็จแล้ว ก็ได้บุญ เวลาสวดมนต์
ทำวัตร ก็ได้บุญ เวลาเรียนธรรมะ ก็ได้บุญ
เวลาปฏิบัติธรรม ก็ได้บุญ บุญต่างๆ ที่เราได้
แต่ละวันๆ อุทิศส่วนกุศลไป ไม่วันใดก็วันหนึ่ง
ถ้าท่านทราบและร่วมอนุโมทนาสาธุกับเรา
ท่านก็ได้บุญได้กุศลนั้น

เพราะส่วนบุญที่เราอุทิศไปในวันนี้ หาก
ท่านไม่รู้ ไม่ได้อนุโมทนา ท่านก็ไม่ได้บุญ

**การถวายศาลา กุฏิ หรือที่อยู่อาศัยต่างๆ
เป็นสังฆทานหรือไม่ครับ ?**

วิเศษนา ถวายศาลา ถวายกุฏิ นั้น เป็น
สังฆทานแน่นอน เพราะโดยมากจะถวายเป็น
สังฆทานแก่สงฆ์จตุรทิศ

ถ้าเราถวายศาลา ถวายกุฏิ โดยบอกว่า
หลังนี้เป็นเจ้าภาพคนเดียว แล้วสร้างถวาย
เฉพาะอาจารย์อยู่ ในลักษณะอย่างนี้ก็เป็น
ปาฏิปุคคคลิกทาน แต่ถ้าเราเอ่ยว่าจะให้ใคร
อยู่ก็ได้ในวัดนี้ ก็จัดเป็น**สังฆทาน** เพราะกุฏิ
วิหารเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ทุกรูป เมื่อพระรูป
นี้ไม่อยู่ พระรูปนั้นก็มาอยู่ได้ พระรูปไหนมา
อยู่ได้ เปลี่ยนไปเรื่อยๆ

ฉะนั้น กุฏิ วิหาร ที่เราสร้างย่อมเป็น
สังฆทานแน่นอน ถ้าหากเราไม่กล่าวคำว่า
ขอถวายเฉพาะเจาะจงรูปนี้เท่านี้ ถ้าเปล่ง
วาจาเจาะจงออกไป ก็เป็นปาฏิปุคคคลิกทาน
แต่ถ้าไม่ได้เจาะจงก็เป็นสังฆทานแน่นอน

การถวายห้องน้ำสำหรับพระและสาธุชน ได้ใช้ เป็นสังฆทานหรือไม่ครับ ?

วิสัยนา ถือว่าเป็นสังฆทาน ก็คือถวายพระสงฆ์ แต่ว่าพระสงฆ์ท่านก็แบ่งให้อุบาสกอุบาสิกาใช้ คือท่านอาจจะบอกว่า ห้องน้ำนี้อนุญาตให้อุบาสกอุบาสิกาใช้ได้ เพราะในบางที่บางแห่งท่านจะแบ่งว่า ห้องน้ำนี้สำหรับพระสงฆ์ ห้องน้ำนั้นสำหรับญาติโยม

ฉะนั้น เราถวายห้องน้ำแก่พระสงฆ์ในวัดทั้งหมดได้ใช้ ก็เป็นสังฆทาน เพราะเวลาที่เรากวายนก วิหาร ห้องน้ำ หรือที่อยู่อาศัยอื่นๆ เราไม่ได้เจาะจงว่าถวายองค์ใดองค์หนึ่ง แต่เราบอกว่าถวายเป็นของวัด ก็คือเป็นของสงฆ์นั่นเอง จึงจัดเป็นสังฆทานเหมือนกัน

เหตุใด พระพุทธร่องค์จึงเสด็จไปห้าม องคฺลิมาลไม่ให้ฆ่ามารดา แต่ไม่เสด็จไปห้าม พระเจ้าอชาตศัตรู ไม่ให้ปลงพระชนม์ พระราชบิดาด้วย

ปจฺฉา มีหลายคนสงสัยว่า เพราะเหตุใดพระพุทธร่องค์จึงทรงเสด็จไปโปรดไปช่วยเตือนสติองคฺลิมาล ที่ทรงเห็นว่า จะบรรลุนเป็นพระอรหันต์ได้ ถ้าไม่ทำมาตุฆาต คือไม่ฆ่ามารดา แต่เหตุใด พระพุทธร่องค์จึงไม่เสด็จไปโปรดพระเจ้าอชาตศัตรูผู้ทำปิตุฆาต คือปลงพระชนม์พระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นพระราชบิดาด้วยครับ ?

วิสัยนา เราอาจจะมองภายนอกว่า ทำไมพระพุทธร่องค์จึงไม่เสด็จเข้าไปช่วย จริงอยู่บางกรณี ถ้าเป็นปกติวิสัยเป็นเรื่องที่พระองค์ช่วยได้ พระองค์ตรววจดูแล้วก็จะช่วย ซึ่งกรณีที่จะทรงช่วยหรือไม่ช่วยนั้น ขึ้นอยู่กับกรรมของสัตว์ที่ทำไว้

อย่างเช่น พระประยูรญาติของพระองค์ถูกพระเจ้าวิชูททะยกทัพมาตีถึง ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ พระองค์ก็ทรงเข้าไปช่วย ครั้งที่ ๒ ก็ทรงเข้าไปช่วย พอครั้งที่ ๓ ทรงตรววจดูกรรมที่เขาทำไว้ ถึงเวลาจะให้ผล เมื่อกรรมจะส่งผลนั้น แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ช่วยไม่ได้

ฉะนั้น เรื่องของกรรม กฎแห่งกรรม ก็คือ **กรรมนี้ ใครทำไว้ คนนั้นก็จะได้รับผล** ของกรรมนั้นอย่างแน่นอน แต่ถ้ากรรมไม่หนักหนาสาหัส อย่างเช่น พระองคฺลิมาล ในชาติก่อนๆ ท่านทำกรรมอันใดไว้ และชาตินี้เหตุใดท่านจึงต้องไปฆ่าคนเหล่านั้น

ถ้าเราดูเฉพาะชาติปัจจุบัน ท่านฆ่าคนมาตั้ง ๙๙๙ คน ไม่น่าจะได้บรรลุนิพพาน เพราะกรรมนี้ควรจะส่งผล แต่จริงๆ แล้ว คนทั้งหลายที่ถูกฆ่าในชาตินี้ นั้น ในชาติก่อนๆ พวกเขาก็เคยฆ่าท่านมาก่อน และอีกอย่างหนึ่ง พระองคฺลิมาลก็ได้สร้างสมบารมีมาจนเต็มแล้ว คือเป็น**ปัจฉิมภวิกะ** ผู้เกิดชาติสุดท้าย ถ้าไม่ทำมาตุฆาตก่อน ก็มีโอกาบบรรลุนเป็นพระอรหันต์ ถ้าทำมาตุฆาตไปแล้วก็หมดโอกาส

ฉะนั้น ตรงนี้กรรมของพระองค์กุศลิมาลที่จะเป็นกรรมหนัก ยังไม่มี จึงเป็นผู้ที่สามารถจะบรรลุประอรหันต์ในชาตินี้

ส่วนกรณีของพระเจ้าอชาตศัตรู เราอาจสงสัยว่า ทำไมพระพุทธองค์จึงไม่ทรงช่วยจริงๆ แล้ว พระพุทธองค์ก็อยากจะช่วย แต่เนื่องจากกรรมของพระเจ้าพิมพิสารที่เคยทำมาก่อนด้วย จึงต้องถูกทรมานอย่างนี้ ฉะนั้นไม่ใช่กรรมของพระเจ้าอชาตศัตรูอย่างเดียว ยังมีกรรมของคนโน้น กรรมของคนนี้ ที่มาประจวบหรือมาผสมเป็นเหตุเป็นปัจจัยกัน

พระพุทธองค์พร้อมที่จะช่วยสัตว์โลก ไม่ว่าคนนั้นจะเป็นใครหรือแม้จะเป็นศัตรูก็ตาม คนนั้นจะอาฆาตพยาบาทเพียงใดก็ตาม พระองค์ช่วยได้ก็จะทรงช่วยหมด ถ้าไม่เกินกว่าวิสัย แต่กรณีที่พระพุทธองค์ไม่สามารถจะช่วยได้ก็คือ **กรรมหนัก** เมื่อมีกรรมหนักแล้ว และถึงเวลากรรมจะส่งผล พระพุทธองค์ก็ดูความเหมาะสม แม้แต่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในชาติสุดท้าย พระองค์ยังต้องเสวยเศษกรรมเรียกว่าผลวิบากของอกุศลกรรม ที่เป็นเศษกรรมอยู่ถึง ๑๒ ประการด้วยกัน

ฉะนั้น ในเรื่องของกรรม ไม่มีใครหลีกเลี่ยง พระโมคคัลลานะก็เช่นเดียวกัน ถึงจะได้บรรลุปะระอรหันต์แล้วก็ตาม กรรมเก่ามาส่งผลก็ทำให้ท่านต้องถูกโจรทุบจนมรณภาพ

ในกรณีพระเจ้าอชาตศัตรู เราอาจจะมองว่า ทำไมพระพุทธองค์จึงไม่ช่วยพระเจ้าอชาตศัตรู ในเมื่อพระองค์อยู่ใกล้ๆ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งตรงนี้พระเจ้าอชาตศัตรูกับพระเจ้าพิมพิสารก็เคยทำกรรมร่วมกันไว้ และเป็นกรรมที่พระเจ้าอชาตศัตรูจะต้องได้รับต่อไป คือพระองค์ทำปิตุฆาตกับพระบิดา

ของพระองค์ ต่อมา พระองค์จึงถูกพระโอรสของพระองค์ทำปิตุฆาตกับพระองค์อย่างไม่อาจหนีพ้นวิบากกรรมได้

จากกรณีนี้ เราจะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ **อเสวนา จ พาลานํ** การไม่คบคนพาล เป็นมงคลสูงสุด เพราะถ้าได้คบคนพาลแล้ว กรรมเก่าที่รอโอกาส ก็จะส่งผลได้ แต่ถ้าไม่คบคนพาล กรรมเก่าที่จะส่งผล แม้เป็นกรรมหนัก ก็จะผ่อนเป็นกรรมเบาได้

แต่การได้คบคนพาล เช่นพระเจ้าอชาตศัตรูได้คบพระเทวทัต ก็ถูกพระเทวทัตยุแหย่จนหลงเชื่อ แล้วก็ทำตามนั้น จนกระทั่งพระบิดาของพระองค์ก็สิ้นพระชนม์จริงๆ ส่วนพระเทวทัตก็ทำร้ายพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนถึงพระโลหิตห้อขึ้นมา ฉะนั้น เมื่อเหตุในอดีตกับเหตุในปัจจุบัน สองเหตุมาผสมร่วมกัน ก็จะเห็นว่า กรรมเก่าที่พร้อมรอโอกาส จะให้ผล ก็มีโอกาสให้ผลได้ทันที

ในกรณีของการช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือของพระพุทธองค์นั้นจะดูเฉพาะในมุมมองของพระเจ้าอชาตศัตรูกับมุมมองของพระองค์กุศลิมาลก็คงไม่พอ เพราะต้องมองถึงเรื่องกรรม และไม่ใช่กรรมของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นกรรมของการกระทำร่วมกัน เพราะถ้าชาติก่อนพระเจ้าอชาตศัตรูกับพระเจ้าพิมพิสารไม่เคยทำกรรมร่วมกันไว้ก็คงไม่ต้องถูกปลงพระชนม์ในชาติปัจจุบันอีก

เหตุใด พระมหาโมคคัลลานะและพระ- สัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทำความดีอย่างเต็มเปี่ยม จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงกรรมไปได้

ปุจฉา สำหรับปุถุชนคนธรรมดาทั่วๆ ไป บางที เมื่อประสบกับเคราะห์ร้ายหรือมรสุมชีวิต ก็ชวนขวยหมั่นทำกรรมดีต่างๆ แล้วก็สามารถผ่านพ้นไปได้ หรือผ่อนหนักให้เป็นเบา แต่เหตุใด พระมหาโมคคัลลานะและพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทำความดีอย่างเต็มเปี่ยมสมบูรณ์แล้ว จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงกรรมไปได้ครับ ?

วิสัชนา พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้เองว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย พระพุทธองค์มีความดีสุดๆ จนได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ในบางภพบางชาติ ในขณะที่พระองค์ที่สร้างบารมีอยู่นั้น บางครั้งเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็มี เกิดเป็นคนธรรมดา ขี้เหล้าเมายาก็มี เพราะได้ไปคบกับคนพาล แล้วก็ทำให้พระองค์หลงผิดไปชั่วขณะ คือ **ขาดสติ**

อย่างเช่น ในชาติหนึ่งพระองค์ต้องตกนรกไป ถามว่า เกิดอะไรขึ้นกับพระโพธิสัตว์ผู้กำลังสร้างบารมีอยู่ ก็คือ **การได้คบกับคนพาล** เพราะเมื่อคบกับคนพาลแล้วก่อกรรมทำเข็ญ บางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอยู่ในช่วงที่กำลังสร้างบารมีนั่นเอง กรรมนั้นยังให้ผลไม่หมด ก็ตามให้ผลมาเรื่อยๆ จนถึงภพชาติสุดท้าย

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบัน นอกจาก **พาลภายใน** คือ จิตใจของเราเป็นพาล คือยังมีโลภะ โทสะ โมหะแล้ว ก็ยังมี **พาลภายนอก** ที่ทำให้เราต้องหลงผิด แล้วทำกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริตอีกด้วย

เพราะเพียงแค่ว่าคนเดียว ที่ยังมีโลภะ โทสะ โมหะอยู่ แต่ยังไม่แสดงออกภายนอก ก็ยังมีปัญหาไม่มากนัก แต่หากเราได้คบกับคนพาลภายนอก แล้วถูกเขาอุบาย ให้เราทำกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต เราย่อมถูกผลกระทบตามสนอง ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้

แต่ในชาติที่พระโพธิสัตว์ลงนรก แต่ลงไม่นาน เพราะอะไร เพราะมีสติสัมปชัญญะ เมื่อพ้นจากนรกแล้ว ทุกครั้งที่สร้างบารมี พระองค์ตั้งสัจจะอธิษฐานไว้ว่า

อิมินา ปุณณกมเมเน มา เม พาลสมาคโม สตํ ว สมาคโม โหตุ ยาว นิพพาน ปตติยา.

ด้วยกุศลผลบุญที่กระทำนี้ ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้คบกับคนพาลอีกเลย ขอให้ข้าพเจ้าได้คบหาแต่สัตบุรุษคนดีเท่านั้น จนกว่าจะถึงพระนิพพาน

ทุกครั้งที่พระองค์ทำบุญทำกุศลหรือสร้างบารมีก็จะตั้งสัจจะอธิษฐานอย่างนี้ เมื่อได้ตั้งสัจจะอธิษฐานอย่างนี้แล้ว ก็ได้คบหาแต่บัณฑิต โอกาสที่จะไปทำสิ่งที่ไม่ดี คิดสิ่งที่ไม่ดี พูดสิ่งที่ไม่ดี ก็ไม่มี

ฉะนั้น ในขณะที่เรายังเป็นปุถุชน ยังสร้างบารมี ยังวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏ ชาติโน้นเกิด ชาตินี้ เกิดในสถานที่ที่แตกต่างกัน บางทีก็มีทั้งคนดี บางทีก็มีทั้งคนที่ไม่ดี ดังนั้น ถ้าเกิดในแวดวงของคนที่ไม่ดีมากๆ อีกทั้งจิตใจยังเป็นปุถุชน จิตใจยังไม่มั่นคงในกุศลธรรม ก็สามารถที่จะเอนเอียงไปทางนั้นได้ ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ **อย่าได้คบคนพาล ขอเจริญพร**

ธรรมรำลึก :

กมลธรรม

มุ่งมั่น

พุทธบริษัทเอ๋ย
ร่วมแรงกายใจกัน

อย่าละเลยงานสำคัญ
เพื่อสร้างสรรค์ในสังคม

ผลักกงล้อธรรมมา
สิ่งใดที่เหมาะสม

เล่นฟันฝ่าหล่มโคลนตม
เร่งระดมแรงช่วยกัน

ร่วมชูประทีปทอง
ลือเสียงธรรมจักรลั่น

ธรรมขององค์ภควันต์
ให้สนั่นสนั่นโลกา

ให้เสียงประซาร้อง
เป็นเสียงแห่งปัญญา

แข็งแรงแซงก็กก้องฟ้า
ที่แจ่มจ้าเจิดแสงธรรม

ให้เหล่าพุทธบุตร
หมู่พาล มาร อธรรม

อาจหาญสุดรุดเหยียบย่ำ
โดนทำหั้นแห่งเหือดหาย

ธรรมจึงแผ่นผางาด
มวลชนทุกซ์ทลาย

ส่องแสงสาดกราดกำจาย
ความมืดกลายสว่างพลัน

ความสุขจึงถึงแทน
มนุษย์ชาติจักรวมกัน

สะอาดแสนสงบสันต์
รักเช่นฉันท์พี่น้องเทียว

จึงควรที่ชาวพุทธ
เข็นจักรสุดแรงเรียว

รวมเป็นคัจฉาหนึ่งเดียว
ให้หมุ่นเปรี๊ยะวคล่องว่องไว

รวมพลังกันเร็วเถิด
โบกธวัชชธรรมชัย

ให้ก่อเกิดกำลังใหญ่
ผลักก้าวไป “กมลธรรม” ๗

กวีนิพนธ์ :

ทุกเรื่อง เรื่องทุกข

มีเรื่อง มีทุกข หมดเรื่อง หมดทุกข

ปปัญจา

เขายังมียิ่งมากอยากสะสม
เขาแวดล้อมพร้อมพงค์ว่านวงศ์เครือ
เขารอบรู้จุดหมายปลายทางหวัง
เขาวิจารณ์ถูกผิดพินิจไฉ
เขามีเซว่ปัญญาตาเฉียบแหลม
เขาจักเอื้อมหยิบเอาเหล่าดารา
เขาว่าสมบัตร์รักเป็นหลักมั่น
เขาว่าสุขสวัสดิมีเหลือกิน

ฉันพอชมปัจจจัยสี่ก็ดีเหลือ
ฉันมีเนื้อหน่อเดียวท่องเที่ยวไป
แต่ฉันยังไม่รู้หายตายวันไหน
หากฉันไร้ถ้อยคำไม่นำพา
ฉันโง่แกมยังซื้อไม้ถ้อสา
ฉันขอพาสองเท้าก้าวเหยียบดิน
ฉันว่ามั่นหนักหน่วงบ่วงทรัพย์สิน
ฉันว่าสิ้นทุกขหมดเพราะปลดวาง ฯ

พินิจธรรม :

จักทำ ธรรมจักร

จปปัญญ์

คำอาภัพที่ถูกมองในแง่ลบไปแล้ว เดียวนี้ทำอะไรก็ต้อง “ที่สุด” จึงจะดี ดังนั้น ธรรมนี้นับวันจะมีน้อยลงๆ จนอาจสูญพันธุ์ได้ หากไม่รีบรณรงค์รักษาไว้

พวกเห็นทำ คือ พวกที่ยังไม่เห็นธรรม แต่เห็นอะไรถูกแล้วก็ทำ นั่นก็นับว่าดีอยู่ คือทำตามผู้รู้ (คือพระพุทธเจ้า) ไว้ก่อนต่อไปพอได้เห็นธรรมแล้วก็จะเลิกสงสัยเอง แต่คงต้องระวังไว้สักนิดว่าการทำ (ภายนอก) นั้นมันไม่มีที่สิ้นสุด เพราะงานมันก็มีของมันมาเรื่อยๆ ต้องรู้จักทำ / ธรรมภายในคู่ไปด้วย เพราะธรรมมันมีที่สุดของมันอยู่

พวกไม่เห็นธรรม นั้น พบได้ในถิ่นที่ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับคำสอนของพระพุทธศาสนา พวกนี้จึงไม่รู้จักถูกไม่รู้จักผิด หรือรู้จักแต่ยังทะเลาะกันอยู่ ไม่ลงรอยกันว่าอะไรถูกอะไรผิด หรือที่ร้ายยิ่งไปกว่านั้น คือคิดไปคิดมาแล้วก็สรุปเอาเองตื้อๆ ว่าทั้งถูกทั้งผิดก็คงไม่มี พวกนี้น่าสงสาร แต่ก็น่าให้อภัยอยู่เพราะไม่รู้จริงๆ

พวกไม่เห็นทำ ในเมืองที่เรียกกันว่า “เมืองพุทธ” (โดยเฉพาะในเมืองไทย พวกนี้อาจจะมีมากเป็นพิเศษ) คือพวกที่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด แต่ไม่เห็นทำอะไรเลย เท่าที่เคยสอบถามดูรอบๆ ตัว ในเมืองไทยมีคนที่มีศีล ๕ สมบูรณ์กันน้อยมาก จะกล่าวไปเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นเรื่อยๆ เช่น การทำสมาธิ

เท่าที่สังเกตทุกวันนี้ เราอาจจะแบ่งคนออกได้คร่าวๆ เป็น ๔ จำพวก คือ พวกเห็นธรรม ๑ พวกเห็นทำ ๑ พวกไม่เห็นธรรม ๑ พวกไม่เห็นทำ ๑

พวกเห็นธรรม พวกนี้ถ้าไม่ไปอยู่ป่ากันหมด ก็คงมีให้เราเห็นกันบ้าง แต่รู้สึกว้าทางบ้านเมืองไม่ค่อยจะต้อนรับ “ธรรม” สักเท่าใด ทั้งคอยขับไล่ไสส่ง จึงไม่ค่อยมีธรรมเหลือให้เห็นนัก ไกลกันลงมาตั้งแต่ **ธรรมชาติ** ซึ่งกำลังโดนทำลายหรือล่า มาเสพสนองความต้องการอยู่อย่างไม่พอเพียงตลอดมาถึง **ธรรมเนียม** ก็ไม่ค่อยมีใครถือกันแล้ว เห็นทำหล่นเรี่ยราดอยู่หน้าวัด หน้าผ้า หน้าสภา เป็นต้น ส่วนท้ายที่สุด แม้แต่ **ธรรมดา** ก็ไม่ตีพอ จนค่อยๆ กลายเป็น

เป็นประจำ หรือการสร้างสัมมาทิฐิ ก็ทำให้น่าคิดว่าเพราะอะไร ?

กลอนนี้แต่งขึ้นก็เพื่อคนพวกสุดท้ายนี้ (ผู้อ่านวารสารส่วนหนึ่ง ?) เพราะต้องการเน้นการกระทำ จึงเอา คำว่า “ทำ” มาเป็นตัวเดินเรื่อง แทบทุกบทจะพ่วงคำว่าทำหรือธรรมไว้ด้วย (ลองนับเล่นๆ ได้ถึง ๑๐๘ ทำ กับอีก ๑๐ ธรรม) ได้แบ่งเป็นภาคต่างๆ ตามวัยของผู้ทำ ส่วนภาษาก็พยายามปรับให้เหมาะกับวัยนั้นๆ เช่น วัยชะง้อ วัยนั้นก็สอนง่ายหน่อย สอนได้ตรงๆ วัยชะมดนั้นก็กำลังรักสวยรักงาม ไปบอกให้ทำหรือไม่ทำโดยตรงมักไม่ฟัง จึงต้องแสดงให้เห็นถึงการแต่งตัว การทำแต่งอวัยวะต่างๆ วัยนี้มักหมกมุ่นอยู่กับภาพพจน์ของตนเอง เมื่อมีมุมมองเข้ามา

จากภายนอก จะรู้สึกอย่างไรกันบ้าง จะเลิกห่วงเรื่องรูปภายนอกของตัวแล้วมาปฏิบัติกันบ้างไหมหนอ ? ส่วนวัยที่เหลือ ถ้ายังไม่มีธรรมก็คงหมดแรงทำกันแล้ว แต่ก็คาดว่าคงจะได้สาระของสิ่งที่สื่อบ้างไม่มากก็น้อย ยิ่งคิดตาม (อย่างน้อยคนแต่งเอง) ก็รู้สึกถึงความเพลิดเพลิดที่ได้จากอรรถรสของภาษาไทยที่ร่ำรวยด้วยลีลาและลุ่มลึกด้วยความหมาย และถ้าจะได้ข้อคิดติดไปบ้าง ก็คงทำให้คนแต่งทำใจได้ว่า ได้ทำหน้าที่ทางธรรมแล้ว

เข้าพรรษาปีนี้ พวกกันออกจากเรื่องทุกข์ทุกเรื่อง แล้วเอาธรรมะ มาทำกันบ้างเถิด เพราะแท้ที่จริงแล้ว **ไม่มีคำว่าสายสำหรับการเริ่มต้นทำ**

วัยชะง้อ

- จงทำดี ไม่ทำชั่ว ทำตัวนิง
- ทำการบ้าน อย่าทำป่วย ช่วยทำครัว
- เลิกทำหยาบ ทำค้าย ทำร้ายเขา
- อย่าทำเรื่อง ทำราว ให้ทำคุณ

- อย่าทำลึง ทำค่าง ทำนปวดหัว
- ทำไม่กลัว ทำขยัน หมั่นทำบุญ
- ไม่ทำเอา แต่ทำให้ ทำใจหนู
- ถ้าทำวุ่น โดนทำโทษ อย่าโกรธนาน ๆ

วัยชะงัก

- จงทำงาน ทำการ ก่อนทำชื่อ
- ทำจริงจัง ทำสม อุดมการณ์
- อย่าทำโอ๋ ทำเล่น ทำเป็นโก้
- ทำมั่วซั่ว ทำชู้ย ทำเป็น “อิน”

- ทำกับมือ หยุตทำหน้าที่ ทำตาหวาน
- ทำนานนาน เรียกทำมา ทำหากิน
- ทำอวดโชว์ ทำที ทำหนี้สิน
- ทำเล่นลิ้น ใครเขา เอาทำพันธุ์ ๆ

วัยชะมด

- ทำจมูก ทำแก้ม ทำคิ้วโก่ง
- ทำสะอาด ทำหน้าอก ทำทั้งวัน
- แล้วทำตั้ง ทำหนังตา ทำหน้ายัด
- ทำเสน่ห์ ทำสาว ทำเข้าไป

- ทำกันโค้ง ทำสักลาย ทำนายฝัน
- ส่วนทำผม ทำเล็บนั้น ค่อยทำไป
- ทำพังผืด ทำคาง ทำต่างไฟ
- ทำล้มตาย ทำกำไร ทำประกัน ๆ

วัยชะล่า

○ ถ้าทำไป ทำมา ทำท่าแยะ
อย่าไปทำ มิติ มิร้ายกัน
ถ้าทำห้อง ทำพิธี แต่งงานไซ้
ไปทำแท้ง ทำเรื่องแดง ทำเขาลือ

ต้องทำแก้ ก่อนทำใจ ไปทำหมัน
ถ้าอดกลั้น ทำไม่ไหว ให้ทำมือ*
อย่าทำเก้ ทำโก้ ทำไซ้สื่อ
ทำเสียชื่อ ทำลับล่อ ขอยอย่าทำ (เลย) ๗

* ให้ทำสัญญาณมือขอเวลานอก

วัยชะลอ

○ ช่วยทำนู อ่างรังไว้ ธรรมชาติ
เข้าทำนอง ทำลาย อย่าทำลาย
ธรรมนิยมใด ทำได้ต่อ พอทำเนา
ธรรมใดเกิด ธรรมนั้น ย่อมดับกลิ่น

ทำสะอาด ทำเวลา อย่าทำเฉย
ธรรมะเคย ทำอย่างไร ให้ทำคืน
ธรรมใดเนา ธรรมนั้นเล่า ให้ทำฝัน
ทำใครตื่น ธรรมะ เอามาทำ ๗

วัยชำรุด

○ สาม “ทำ” แรก แบบโอวาท ปาติโมกข์
เห็นธรรมะ ธรรมดา ตาเห็น → ทำ

ส่วนโศลก ที่เหลือ ไว้เผื่อข้า
หากไม่ทำ แก้ตัวไป ทำไม่เอย ๗

วัยชำแรก (กิเลส)

○ พรรชนานี้ เปลี่ยนใหม่ โฉนหนอ
เรา “จักทำ ธรรมจักร” กันสักครา

ไม่ต้องรอ ให้วัย ชราหา
พระศาสนา สืบทรงไว้ เมื่อได้ทำ ๗

ขอมอบไว้เป็นของฝากวันอาสาฬหบูชาปีนี้
มาร่วมกันทำ ธรรมจักร ดูจักเพื่อเด้อ

ปัญญาวิวัฒน์ :
อาณาจักร
ไอทีจักร
อารยจักร

จักรใด ขั้บตันยุคไอที

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ธรรมจักรหมุน ทางเป็นมัชฌิมา ถึงพุทธศาสนาทันที

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” พระสูตรว่าด้วยการหมุนกงล้อแห่งธรรม ถือเป็นวันประกาศ “พระธรรมจักร” มีสาระสำคัญขึ้นต้นด้วยมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลางซึ่งโยงไปถึงอริยสัจ จึงกล่าวอย่างกะทัดรัดได้ว่า วันอาสาฬหบูชาคือวันประกาศพระธรรมจักร แสดงมัชฌิมาปฏิปทา และชี้ทางสายกลาง

พอ “จักร” เกิดขึ้น อารยธรรมก็ขยับเคลื่อน

“จักร” แปลว่า วงกลม วงล้อ ถือเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญ ความก้าวหน้า กองกามแห่งอารยธรรมของมนุษย์ในด้านต่างๆ ดังนั้น “จักร” จึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจ และ “อาณาจักร” จึงหมายถึง วงล้อแห่งอำนาจ “จักร” นั้น นอกจากจะเป็น

มณฑล คือรูปทรงกลมแล้ว ยังมีลักษณะเคลื่อนไหวที่มีอาการเป็นวัฏฏะด้วย คือหมุนหรือวน ดังนั้น วงกลมนี้ คือเครื่องหมายของอารยธรรมมนุษย์ตลอดมาทุกยุคทุกสมัย

ธรรมจักรหมุนมา พาอารยธรรมเข้าสู่วิถี

พระพุทธองค์ทรงพิจารณาว่าลัทธิที่พาอำนาจไป บางทีก็พาความเดือดร้อน ความเบียดเบียน และพาสงครามไปด้วย จึงควรใช้วงล้อนี้ เป็นเครื่องนำเอาสิ่งที่ดีงาม สูงกว่า ประเสริฐกว่า นั่นคือ **ธรรม** จึงเกิดคำว่า “ธรรมจักร” ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระสูตรแห่งการหมุนวงล้อธรรมนี้จึงเป็นพระสูตรที่ปฏิบัติความคิดมนุษย์ให้หันมาแผ่ขยายธรรม คือความดีงามของมนุษย์และปัญญาที่รู้ซึ่งเข้าถึงธรรมชาติ แทนที่จะมีเพียงอาณาจักร ก็ให้มีธรรมจักรด้วย เมื่อวงล้อแห่งธรรมหมุนไปไหน ความสงบร่มเย็นเป็นสุขด้วยธรรมก็แผ่ขยายไปด้วย ดังนั้น “ธรรมจักร” จึงแปลว่า

๑. วงล้อแห่งธรรม หรือธรรมดุมวงล้อ ที่ถูกหมุน คือถูกประกาศ ถูกเผยแพร่สั่งสอน และ

๒. ดินแดนที่วงล้อแห่งธรรมหมุนไปถึง และเป็นทั้งดินแดนแห่งธรรม

ดังนั้น วันอาสาฬหบูชาจึงเป็นวันที่สำคัญมาก เพราะเป็นวันแห่งธรรมจักรคือวันที่ พระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมจักร ซึ่งเตือนใจว่าเราชาวพุทธควรพยายามสร้างดินแดนแห่งธรรมให้เกิดขึ้น จะได้มีครบทั้งอาณาจักรและธรรมจักร ซึ่งทางไปที่ถูกต้องที่พระพุทธองค์ ทรงชี้บอก คือทางสายกลาง และธรรมจักรก็คือกงล้อแห่งธรรม

“จักร” ถึงมือคน ก็เริ่มผันอารยธรรม

ตามที่กล่าวว่า ถ้าจักรเป็นเครื่องหมายของความเจริญแห่งอารยธรรมมนุษย์ แต่มุ่งใช้แต่ในเรื่องอำนาจ ความรุนแรง และการเบียดเบียน ก็ไม่เป็นการสร้างสรรค์ที่แท้จริง จึงควรนำมาใช้ในทางของความดีงาม การแสวงหาปัญญา และพัฒนามนุษย์ หรือพูดสั้นๆ ว่า นำมาใช้ในเรื่องของ “ธรรม” คำและความคิดใหม่ คือ “ธรรมจักร” จึงเกิดขึ้น

“จักร” ขับเคลื่อนอารยธรรม จากยุคเกษตรกรรม มาสู่ยุคใหม่แห่งอุตสาหกรรม แล้วก้าวไปสู่ยุคไอที หรือเทคโนโลยีด้านข้อมูล ข่าวสาร หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือยุคคอมพิวเตอร์ มีตัวเอกคือคอมพิวเตอร์ ซึ่งตัวทำงานสำคัญคือ CPU แต่ถ้ามี CPU เพียงอย่างเดียวก็ทำงานไม่ได้ ต้องมีกงล้อคือ Disc

หรือ Disk เป็นตัวจักรนำพาความเจริญ อาศัยคอมพิวเตอร์จักรนั้น หมุนพาเราท่องเที่ยวไปในสิ่งที่เรียกว่า cyberspace นั่นเอง

“จักร” จะหมุนไปทางไหน ก็อยู่ที่คนเป็น เสรีทาส หรือ เสรีไท

Cyberspace เป็นอวกาศทางความคิด หรือจินตนาการ เรามี internet เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงต่อกันทั่วโลก ติดต่อสื่อสารง่ายขึ้น ได้รู้เห็นอะไรแปลกๆ ใหม่ๆ จึงมีแต่เพเลิดเพลิน ที่หนักก็ถึงขั้นลุ่มหลง ลืมหน้าที่ การงาน ออกนอกกลุ่มนอกทาง เสียหายเสียคน (พอดี พ.ศ.นี้ มีเกมส์ใหม่ชื่อ โปเกมอน กำลังระบาดอย่างหนักในทุกเพศวัย โดยเฉพาะ

เยาวชน) แท้จริงคือตัวเรานี้เองที่จะนำให้มัน หมุนไปทางไหน ถ้าใช้ไม่ดี ไม่ดูทิศทาง เรา อาจหมุนไปในทางที่ผิด แม้แต่วิถีชีวิตและ อารยธรรมของมนุษย์ หากไม่เข้าสู่วิถีที่ถูกต้อง เป็นทางสายกลาง ก็อาจแล่นไปในทางสุดโต่ง ที่พระพุทธองค์ทรงบอกให้หลีกเลี่ยง คือ ถ้าไม่ หมกมุ่นอยู่ในกามสุขัลลิกานุโยค ก็ไหลเลยไป อุตตกิลมกานุกุโยค เช่น สังคมหนึ่งมุ่งไปในทาง เสพบริโภคนิยม เป็นทาสตัณหาอย่างเสรี ขณะที่ อีกสังคมหนึ่งบังคับ กำหนดกฎเกณฑ์ ให้เป็น ทาสแห่งวิหิงสาอย่างเต็มที่

วิถีชีวิต วิถีสังคมที่ สุดโต่ง พวกเขิตตัณหา กับพวกชิววิหิงสา ต่างผกาด เผชิญหน้า และ ผจญกัน ปิดกั้นวิถีมีขมิมา ทำท่าจะพา ทั้งอารยธรรมของมนุษย์และโลกแห่งธรรมชาติ ไปสู่อวสาน

“จักร” หมุนอย่างไร “เครือข่าย” จึงกลายเป็น “ตาข่าย”

เวลานี้เรากำลังประสบปัญหาหนัก คือ ได้ก๊งลัทธิจักรตัวใหม่มา แต่คนมากมายเอา มาหมุนผิดทาง อารยธรรมแทนที่จะวิวัฒน์ อาจเปลี่ยนเป็นวิบัติ หรือยิ่งกว่านั้นคือวินาศ จึงควรฉุกคิดพิจารณาว่าเราทำอะไรกันอยู่ ชีวิต สังคม เดินทางถูกหรือเปล่า จะพาไปตกหลุม ตกเหว วนเวียน ติดตันหรือเปล่า เพราะ cyberspace เป็นอวกาศของความคิด เข้า ทางของจินตนาการซึ่งไม่ประกอบด้วยปัญญา มีแต่ความเพ้อฝัน ลุ่มหลง เพลิดเพลิน มัวเมา ไม่พัฒนาชีวิตของตน ปล่อยชีวิตให้เสียเปล่า บางที่ตกเป็นเหยื่อของผู้มาแสวงหาผลประโยชน์

โดยไม่รู้ตัว อาจถึงขั้นทำลายชีวิต ทำลาย ความเจริญก้าวหน้า ทำลายอนาคตของตัวเอง ทั้งยังบั่นทอนทำลายคนอื่นและสังคมให้ เสื่อมโทรมด้วย แทนที่จะเอาสิ่งเหล่านั้นมาใช้ เป็นเครื่องมือพัฒนาชีวิต พัฒนาสังคม กลับ เอามาฉุดกระชากชีวิตของตัวเองให้ตกต่ำ และ ดึงสังคมลงสู่อบาย

เมื่อถึงวันอาสาฬหบูชา ควรถึงเวลาคิด เรื่องนี้กันอย่างจริงจังและชัดเจน พิจารณา ว่าการดำเนินชีวิต ประกอบกิจกรรม และ กระบวนการพัฒนาทั้งหลาย แม้แต่อารยธรรม ของเราขณะนี้มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ถูกต้อง หรือไม่ เราต้องมีสำนึกตระหนักรู้ตัว มีสติ เตือนตัวเอง และใช้วิจารณ์ปัญญา สรรวจว่า อะไรถูกผิด เป็นคุณประโยชน์ หรือ เป็นโทษ มิฉะนั้น ระบบ internet ที่เป็น “เครือข่าย” เชื่อมต่อให้หมุ่นมนุษย์ติดต่อกัน อาจจะกลายเป็น “ตาข่าย” ที่ดักคนให้ติดนุ่งนงอยู่กับมัน ซึ่งตอนนี้เครือข่ายก็ชักเป็นตาข่ายไปจริงๆ ด้วย คนจำนวนมาก เอาจักรหมุนพาตัวไปติด ดิ้น ไม่หลุด พบโทษภัย แล้วลงเอยด้วยความทุกข์

“จักร” นั้นไซ้ไร โฉนต้องหมุนไปในทาง สายกลาง

จักรนี้จะไปดีหรือร้ายนั้น เราต้องมีเครื่อง มือกำกับลงไปให้ชัด ให้หมุนไปในทางที่ ถูกต้อง คือเป็นธรรมจักร ซึ่งจะพาเราเดินไป ในทางสายกลาง เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” คือทางที่ถูก มุ่งให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษย มีปัญญาเป็นตัวนำ เรียกว่า สัมมาทิฐิ แปล ว่า ปัญญาเห็นชอบหรือเข้าใจถูกต้อง สติต้อง มีอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ต้น ไม่เผลอลืมจุดหมาย

“จักร” ขับเคลื่อนอารยธรรมได้ ต้องหมุนไปด้วยปัญญา

แม้ว่าประดิษฐกรรมทั้งหลายจะมีประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม แต่ต้องใช้จักรนั้นด้วยปัญญา ก้าวไปในทางสายกลาง มีแต่ความเจริญพัฒนา อย่าใช้เพียงเพื่อสนองความอยากเสพบำเรอปรนเปรอ เอาแต่ความสนุกสนานเพลิดเพลิน อันเป็นทางสายวนเวียนติดจม เสียเวลาเปล่า ไม่เจริญพัฒนา ที่ร้ายกว่านั้น บางคนยังอาศัย cyberspace เป็นช่องทางเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายสังคม ที่หนักสุดถึงขั้นพินาศ แหลักลาญ

เมื่อมาอยู่ในโลกความคิด โลกจินตนาการ ปัญญาของมนุษย์ก็ต้องพัฒนาอย่างมากจึงจะทันกัน ถ้าแค่สนุกสนานเพลิดเพลิน เสพบริโภค แอ่งชิงผลประโยชน์กัน ก็ไม่รู้จะเจริญไปทำไม เพราะนำไปสู่ความเบียดเบียน ความทุกข์ ความพินาศ หมุนกลิ้งจมดิ่งลงในภวจักร ไม่เป็นอารยธรรม ย่ำวนเวียนอยู่ในสภาพเก่า ไม่ก้าวไปในอะไรที่ดีจริงเลย ถ้ามีวประมาทกันอยู่ เสพแต่ผลของการพัฒนาอารยธรรมที่ผ่านมา โดยไม่พัฒนาตัวเอง อารยธรรมก็จะกินกร่อนลงไปๆ ความเสื่อมสลายก็จะมาถึงไม่ช้า

องค์ประกอบอย่างแรกอันสำคัญที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกไว้ในทางสายกลาง คือ ให้มีสัมมาทิฐิเป็นตัวนำ ใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่า

ทัน มีความรู้เข้าใจในการใช้ปัญญา แสวงหาปัญญา ถ้าเดินอยู่ในทางที่ถูกต้อง หมุนไปด้วยธรรมจักร เล่นไปในทางสายกลางแล้วจะท่องเที่ยวไปใน internet ไปถึงไหนใน cyberspace ก็ไม่ผิดพลาด ไม่เป็นปัญหา จะได้แต่คุณประโยชน์

“ทางสายกลาง” พาคนถึงจุดหมาย นำอารยธรรมให้ศรีวิไล

หลักมัชฌิมาปฏิปทานี้มีความหมายกว้างไกล เป็นเรื่องปัญญา เริ่มด้วย มีปัญญาเห็นชอบ แล้วมีสติกำกับคอยเตือน พอเจออะไรสติมาเตือนทันที ตรวจสอบก่อนว่า วัตถุประสงค์ของเรื่องนี้ที่แท้มันเพื่ออะไร แล้วเรากำลังจะใช้มันถูกทางหรือไม่ ที่ใช่ไปแล้วถูกต้องไหม จะใช้ต่อไปอย่างไร จึงจะถูก เมื่อใช้ถูกแล้วเราก็จะเดินอยู่ในทางสายกลาง เป็นมัชฌิมาปฏิปทา วงจักรล้อรถแห่งธรรมก็หมุนขับเคลื่อนธรรมรถพาเราไป เมื่อไปด้วยธรรมจักรก็ปลอดภัย ลุจุดหมาย ถึงนิพพาน เป็นคนที่สมบูรณ์ มีชีวิตดีงาม เต็มอิม เป็นอิสระ

เมื่อไปถึงจุดหมายของทางสายกลางแล้ว นับแต่นั้นชีวิตก็จะดำเนินตามพุทธรคติที่ว่า “พะหุชะนะหิตายะ พะหุชะนะสุขายะ โลกานุกัมปายะ” คือ เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขของพหุชน เพื่อเกื้อการุณย์แก่ชาวโลก นี่ก็คือ จักรได้นำอารยธรรมไปสู่จุดหมายที่แท้จริง คือสันติสุขของมนุษยชาติ

ที่มา : คัดย่อจาก ธรรมกถา ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ในวันอาสาฬหบูชา

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐

บทความ :

ทำไมต้อง บาฬีใหญ่?

ศิษย์พระอาจารย์ต่วน

บาฬีใหญ่คืออะไร เรียนอะไร สำคัญอย่างไร ต่างกับบาลีเล็กอย่างไร ?

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามีองค์แก้ว เรียกว่า **นวัคคัสตถุสาสน์** ได้แก่ สุตตะ เคยยะ เวชยการณะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัปภูตตะ เวทลลสะ ทรงแสดงด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่รักษาพระพุทธพจน์ เมื่อต้องการศึกษาคำสอนพุทธธรรมของแท้ดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องศึกษาหลักการทางภาษาเสียก่อน อันได้แก่ ไวยากรณ์ เพื่อเป็นอุปกรณ์สำหรับศึกษาพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาต่อไป

คัมภีร์พื้นฐานเพื่อศึกษาพระไตรปิฎก ๔ คัมภีร์ (สัททหาวิเสส)

- ๑. **กลุ่มคัมภีร์ไวยากรณ์** คือคัมภีร์แสดงหลักภาษา หรือหลักไวยากรณ์ เช่น คัมภีร์ กัจจายณะ โมคคัลลภาวะ สัททนีติ เป็นต้น
- ๒. **กลุ่มคัมภีร์นิษัณฺฑ** หรือ โภสสะ คือคัมภีร์ประเภทพจนานุกรมศัพท์ เช่น คัมภีร์ อภิธาน์ปปทีปิกา เป็นต้น
- ๓. **กลุ่มคัมภีร์ฉันทลักษณ์** คือ คัมภีร์ว่าด้วยหลักและวิธีประพันธ์ฉันท์ คาถาบาลี เช่น คัมภีร์วุตโตทัย
- ๔. **กลุ่มคัมภีร์อสังการศาสตร์** หรือ เกฏฐะ คือ คัมภีร์แสดงกลวิธีแต่งคำ ประโยค และเสียง ให้ไพเราะ แสดงวิธีใช้ถ้อยคำที่ปราศจากโทษและอรรถรสของคำและประโยค เช่น คัมภีร์ สุโพธาสังการ

กล่าวกันว่าคัมภีร์สหททวิเสสเป็นคัมภีร์คู
บารมีพระไตรปิฎก เสมือนกุญแจไขพระไตรปิฎก

ไวยากรณ์ใหญ่ ๓ กลุ่ม

๑. **สายกัจจายนะ** (มูลกัจจายน์) ulyas
ปทรูปสิทธิ ฯ
๒. **สายโมคคัลลานะ** ปโยคสิทธิ
๓. **สายลัททนีติ** (สุดตมาลา ปทมาลา
ชาตุมมาลา)

ไวยากรณ์แบ่งเป็น ๓ ระดับ

๑. **ไวยากรณ์ย่อ** เช่น ไวยากรณ์บาลี
สนามหลวง
๒. **ไวยากรณ์ปานกลาง** เช่น คัมภีร์
กัจจายนะ โมคคัลลานะ ปทรูปสิทธิ เป็นต้น
๓. **ไวยากรณ์พิสดาร** เช่น คัมภีร์สหทท-
ตีปกรณ์

หลักสูตรบาลีใหญ่เลือกเรียนไวยากรณ์
จากคัมภีร์ปทรูปสิทธิ เพราะไม่ย่อเกินไป ไม่
พิสดารเกินไป คนสติปัญญากลางๆ ทั่วไป
สามารถเรียนได้ เพราะหากเรียนย่อเกินไปก็
ไม่เข้าใจ เรียนพิสดารเกินไปก็ไม่เข้าใจ จำยาก
สับสน เมื่อเรียนแล้ว สามารถต่อยอดไปค้นคว้า
ศึกษาบาลีไวยากรณ์ปานกลางอื่นๆ และบาลี
พิสดารได้

การเรียนไวยากรณ์บาลีเบื้องต้นภาษาไทย
เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนบาลีใหญ่ (ภาษาบาลี
ล้วน) ทำให้เห็นโครงสร้างของคัมภีร์ไวยากรณ์
ใหญ่ เพราะถ้าไปศึกษาคัมภีร์ไวยากรณ์ใหญ่
เลย จะยาก หนัก เข้าใจลำบาก เป็นเหตุให้
เบื่อหน่ายทอดถอยได้ง่าย

หลักสูตรบาลีใหญ่ (เชิงบูรณาการ) ๓ ปี ของวัดจากแดง จ.สมุทรปราการ

เป็นการศึกษาภาษาในเชิงลึก กว้าง
บอกถึงที่มาที่ไปของการใช้ภาษาอย่างละเอียด
มีเหตุผลอ้างอิงมาก เหมาะที่จะเรียนเพื่อนำ
มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกฉบับ
บาลี มีหัวข้อหลักสูตรย่อยๆ ดังนี้

ปี ๑ ไวยากรณ์บาลีเบื้องต้น (ปทรูปสิทธิ
ย่อ ภาษาไทย) ฝึกแปล - สัมพันธ์ ทักษะ
๑ - ๕, ฝึกแปล - สัมพันธ์ ธรรมบท เป็นต้น

ปี ๒ ปทรูปสิทธิ (ฉบับสมบูรณ์ บาลี)
พร้อมคู่มือ รูปสิทธิที่ปณี (ไทย) ฝึกใช้คัมภีร์
ชาตวัตถสังคหปาฐนีสสยะ, อภิธานวรรณนา,
ฝึกแปล - สัมพันธ์ ปทรูปสิทธิ, ฝึกแปล -
สัมพันธ์ ธรรมบท เป็นต้น

ปี ๓ วุตโตทัย อลังการะ วินัย อภิธรรม
(ภาคบาลี โดยมีตำราภาคไทยช่วยเสริม)
ฝึกแต่งประโยคบาลีธรรมบท (วิชากลับ)

ปทรูปสิทธิ ใช้เวลาเรียนประมาณ ๒ ปี

หลักสูตรบาลีสยามหลวง

ปีแรก ประโยค ๑ - ๒ เรียนแล้วแปลหนังสือเลย หรือปีแรกเรียนไวยากรณ์อย่างเดียวก่อน ปี ๒ จึงได้เริ่มแปลหนังสือธรรมบท

ปร.๓ เรียนสัมพันธ์ ทำให้เข้าใจโครงสร้างภาษามากขึ้น เรื่องหน้าที่ของบทหนึ่งๆ มีความเกี่ยวข้องกับอีกบทหนึ่งในฐานะต่างๆ กัน และโครงสร้างของประโยคภาษาบาลี

ปร.๔ เรียนการแต่งประโยคภาษาบาลี ทำให้เข้าใจเหตุผล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบท และโครงสร้างของประโยคมากยิ่งขึ้น

วิธีเรียนหลักสูตรบาลีใหญ่เพื่อพระไตรปิฎก

เรียนไวยากรณ์พร้อมกับการใช้งาน นำไวยากรณ์ไปใช้ในการแปล การสัมพันธ์ การแต่ง ซึ่งจะทำให้เห็นศ.เกิดทักษะและเข้าใจได้ง่ายขึ้น การเรียนไวยากรณ์ดีก็ทำให้การแปล การสัมพันธ์ และการแต่งประโยคทำได้ด้วยดี ในขณะที่เดียวกัน ถ้าการแปล การสัมพันธ์ และการแต่งประโยคดี การเรียนไวยากรณ์ก็จะกลายเป็นเรื่องง่าย เข้าใจดีรวดเร็วขึ้น จึงควรเรียนควบคู่กันไปตั้งแต่ต้น

เรียนไวยากรณ์แล้วนำไปใช้ คือ การอ่าน พูด เขียน จะทำให้เกิดทักษะมากขึ้น การทำบ่อยๆ ซ้ำๆ จนเกิดความคุ้นชิน แล้วความชำนาญในการใช้งานก็ตามมาในที่สุด จึงต้องป้อนข้อมูลซ้ำๆ การเรียนอย่างเข้าใจ ทำให้จำดีขึ้น ถ้าสักว่าท่องโดยไม่เข้าใจ จะจำยาก ลืมง่าย มีการจัดระบบการใส่ข้อมูลว่า อะไรควรสอนก่อนสอนหลัง หรือสอนพร้อมกัน เพราะแต่ละเรื่อง แต่ละบทมีความเกี่ยวเนื่องกัน เนื่องจากความสำคัญที่ใช้บ่อยต่างกัน มีการประเมินผลก่อนเรียน ขณะเรียน และ

หลังเรียน เพื่อเป็นตัวชี้วัดว่าการเรียนการสอนมีปัญหาที่ไหน จะได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขจุดทั้งครูและนักเรียน การวางแผนจัดการเรียนการสอนตามระบบดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้สะดวกและประหยัดเวลาเรียน ระยะเวลาเรียน ๓ ปี ไม่มากไม่น้อยเกินไป เพราะหลังจากนั้น บางท่านก็ไปเน้นภาคปฏิบัติได้เลย เพราะได้เรียนรู้พระสูตร พระวินัย พระอภิธรรม พอเป็นแนวทาง สามารถศึกษาค้นคว้าปริยัติเองควบคู่กันไปต่อได้ บางท่านจะเรียนต่อปริยัติขั้นสูงขึ้นไปอีก ก็สามารถทำได้ เพราะมีพื้นฐานดีแล้ว

ข้อดีของหลักสูตร

๑. เนื้อหากว้าง ลึก ครอบคลุม
๒. แปลพร้อมสัมพันธ์ รู้ชื่อ เหตุผล ความเชื่อมโยง
๓. ฝึกการพูด การแต่ง ตั้งแต่ปีแรก
๔. แปล วิเคราะห์ได้
๕. รู้จักหะหยุดการอ่าน
๖. การประเมินผล ไม่ได้มุ่งเน้นคะแนน แต่ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียน

หลักการเรียน

จำได้ เข้าใจ ใช้งานเป็น (แปลได้, ค้นคว้าพระไตรปิฎกเป็น, ปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน, สอนได้ และเผยแพร่ได้) ให้เรียนเพราะอยากรู้ ถ้าอยากรู้ก็จะอยากเรียน มีฉันทะและตั้งใจเรียน

การเรียนไวยากรณ์ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การทำตัวรูป ถ้าไม่เข้าใจขั้นตอนการทำตัวรูป

ถือว่าการเรียนไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่ทราบเหตุผลที่มาของศัพท์ และผู้ศึกษาภาษาบาลีโดยมิเข้าใจหลักสัมพันธ์ ย่อมไม่อาจจะยังประโยชน์ในการศึกษาภาษาบาลีให้เกิดขึ้นแก่ตนได้

ปัจจัยของความสำเสร็จ

๑. ครู ตำรา ๒๕% (พระอาจารย์ บอกว่ารักศิษย์ทุกคนเท่ากัน ให้โอกาสทุกคนเท่ากัน)
๒. ผู้เรียน, ตัวเอง ๒๕%
๓. เพื่อนร่วมเรียน หมู่คณะ ๒๕%
๔. กาลเวลา และองค์ประกอบอื่นๆ อีก ๒๕%

พระอาจารย์ถ้วน (พระมหาธิติพงศ์ อุตตมปิฎโก) บอกว่า ในอนาคต ถ้าลูกศิษย์ทำงานแล้วดีกว่า ได้ผลดีกว่า แม้วิธีการเทคนิคทำงานต่างกับพระอาจารย์ ก็สามารถเปลี่ยนได้เลย ไม่ถือว่าไม่เคารพพระอาจารย์ ให้เห็นแก่ประโยชน์ลูกศิษย์ - นักเรียน หรือศาสนา มากกว่า ไม่ต้องเห็นแก่ครูบาอาจารย์ด้วยกัน เพราะว่าครูบาอาจารย์ท่านช่วยตัวเองได้แล้ว แต่นักเรียนยังช่วยตัวเองไม่ได้

บทวิจารณ์

ผู้เขียนเป็นนักเรียนคนหนึ่งซึ่งเรียนหลักสูตรนี้ต่อเนื่องอย่างมีความสุข และชอบวิธีการสอนเช่นนี้ คือไม่ชอบวิธีการสอนที่เน้นท่องจำอย่างเดียว แต่ไม่เข้าใจ หรือท่องไปก่อนแล้วค่อยไปเข้าใจภายหลัง เพราะผู้เขียนเคยผ่านการศึกษาทางโลกในแบบที่สอนให้เรียนรู้ด้วยการทำความเข้าใจ ผ่านกระบวนการพิจารณา สอนให้คิดเป็น ค้นคว้าเป็น โดยเอาเรื่องท่องจำเป็นเรื่องรอง จึงไม่ถนัดการท่องจำเยอะๆ

ถ้ารู้วิธีค้นคว้า รู้แหล่งความรู้ เมื่อจำไม่ได้ก็ค้นได้ เปิดตำราดูได้ อาศัยการเปิดบ่อยๆ ก็ชำนาญขึ้น จำได้เอง ดังคำกล่าวที่ว่า

“Knowledge is of two kinds. We know a subject ourselves, or we know where we can find information upon it.” (Samuel Johnson)

“ความรู้มี ๒ ประเภท คือ ตัววิชาความรู้เองที่เราจำได้หมายรู้ มีทักษะ และความรู้ว่า จะค้นคว้าหาข้อมูลความรู้นี้ ที่ไหน อย่างไร”

ทักษะ (skill) มักอยู่ติดตัว แต่สติปัญญาอันจาง คนเราทรงจำได้จำกัด และมีวันลืมได้ไม่ช้าก็เร็ว ความรู้ที่เราลืมแล้วจะลืมเลย ถ้าค้นคว้าไม่เป็น อีกอย่าง หากเราไม่สามารถพัฒนาขยายความรู้ให้ลึกซึ้ง กว้างขวาง แม้จำได้ รู้มาก แต่ค้นคว้าไม่เป็น ความรู้ก็งอกเงยเพิ่มเติมยาก มีแต่จะลดลงตามวันเวลา การศึกษาที่ไม่สอนให้สามารถค้นคว้าเป็นด้วยตนเอง มีพระไตรปิฎกบาลี ก็เปิดไม่เป็น มีอรรถกถาฎีกามากมาย ก็ใช้ไม่เป็น มีความรู้มากมายในสื่อต่างๆ ก็หาไม่เป็น เอามาใช้ไม่ได้ ก็ทำให้ปัญญาความคิดแคบ ธรรมทัศน์ โลกทัศน์ก็แคบ พระอาจารย์จะสอนให้ค้นคว้าเป็น กล้าเปิดพระไตรปิฎก - อรรถกถา - ฎีกาภาษาบาลีตัวจริง วิธีอ่าน วิธีใช้งาน ซึ่งในระบบการศึกษาบาลีสยามหลวงไม่น่าจะมี

แต่เมื่อมาเรียน บ่อยครั้ง พระอาจารย์พาท่องบริการเป็นหมู่ ก็รู้สึกเปล็ดเปล็น เริ่มรักการท่องจำมากขึ้น เห็นนศ.หลายคนขยันท่อง และหากความจำดี การเรียนก็ได้เปรียบ การท่องจำก็เป็นการฝึกพูดภาษาบาลีให้คล่อง พูดได้ไม่ผิด ไม่ติดขัด และฝึกสมาธิด้วย จึงเห็นความสำคัญเรื่องท่องจำมากขึ้น

เมื่อคนไม่เข้าใจ มาถามพระอาจารย์ ท่านก็อธิบายโดยไม่แสดงความหงุดหงิด ถ้าท่านไม่ทราบ ท่านก็ตอบว่าไม่ทราบ หรือจำไม่ได้แล้วไปค้นคว้ามาให้โดยไม่โกรธเคืองหรือคิดว่าเสียฟอร์ม ทำให้คนกล้าถามมากขึ้น ในส่วนของนศ. ก็มีหลายระดับความรู้ มีทั้งพระทั้งโยม บางคนมีการศึกษาทางโลกมาสูง ส่วนทางประโยคบาลี ก็มีแทบทุกประโยค ตั้งแต่ไม่เคยเรียนบาลีเลย ไปจนถึงปธ.๙ ส่วนใหญ่อยู่ประมาณ ปธ.๑ - ๕ มีพระต่างชาติร่วมเรียนด้วยไม่น้อย คือ ลาว กัมพูชา เวียดนาม บางคนไม่เคยเรียนภาษาไทย ก็เรียนบาลีไปด้วย เรียนภาษาไทยไปด้วย จนพูดได้ อ่านออก เขียนเป็น ในเวลาไม่นาน เพราะการพาทำซ้ำๆ บ่อยๆ ด้วยวิธีการสอนของพระอาจารย์

พระอาจารย์บอกเสมอว่า **ถ้าเรียนเก่งแต่ไม่มีคุณธรรม คือ วินัย ท่านก็ไม่โปรด** การสอนไม่มุ่งเน้นชั้นการสอบ แต่เน้นที่ได้ความรู้ แม้สอบไม่ผ่าน อยากรู้ก็ได้ความรู้ ได้กุศลแน่ ไม่ใช่เรียนเพื่อพัฒนาเชิงภาษาเท่านั้น แต่ควรใช้ความรู้ที่ได้มาพัฒนาคุณธรรมหรือจริยธรรมของตน และสังคมด้วย ไม่ใช่ยิ่งเรียนยิ่งเห็นแก่ตัว บางครั้งท่านก็ให้กลุ่มนักศึกษาแบ่งงาน สรุปรายชื่อธรรมบทที่เรียนว่าได้ธรรมะอะไร สอนอะไร มืองค์ธรรมอย่างอภิธรรมอะไร เป็นการสอนให้นศ. ฝึกพูดต่อหน้าชั้น ฝึกค้นคว้า มีการให้ฝึกเทศน์ (สัมโมทนียกถา) โปรดญาติโยมทุกวัน รูปหนึ่งอย่างน้อยเทศน์เดือนละครั้ง ในเวลาก่อนฉันภัตตาหาร เป็นการเปิดโอกาสแห่งการฝึกฝนตนเองของพระนศ.ที่ดีมาก วัดนี้จึงมีนักเทศน์หน้าใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นการฝึกพัฒนาศักยภาพของตน ในการนำความรู้ที่เรียนมา

ใช้ แม้แต่ในการเขียนบทความ วัดก็เปิดโอกาส ให้พระนศ. เขียนส่งมาให้พิจารณา ลงวารสารได้

เรียนเป็นทีม :- ท่านที่เรียนบาลีชั้นสูงกว่า ก็ช่วยติวช่วยแนะนำท่านที่มาใหม่เพื่อให้เรียนทันเพื่อน บางทีพระอาจารย์ท่านก็สั่งให้รุ่นพี่ติวพิเศษรุ่นน้องบางคนก็ตามไม่ทันหรือเพิ่งมาใหม่ พระอาจารย์บอกว่าจะสอนเร็วหรือช้า จะดูส่วนใหญ่ของห้องว่าตามทันกันหรือไม่ นศ. บางคนจะช่วยสรุปเนื้อหาหรือข้อมูลที่สำคัญๆ ที่ต้องท่อง แล้วพิมพ์เอกสารแจกเพื่อนๆ ด้วย

การวัดผล :- การสัมฤทธิ์ผลการเรียนที่ใช้วัดทั่วไปคือ การสอบ วัดเราส่งสอบบาลีสยามหลวงทุกปี ผลการสอบก็ยืนยันว่าวิธีการเรียนการสอนถูกต้อง มีประสิทธิภาพ เพราะเปอร์เซ็นต์สอบได้สูง เป็นที่หนึ่งของจังหวัดเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศมาหลายครั้ง มีชื่อเสียงพอสมควร ทั้งที่วิธีการเรียนการสอนต่างจากวัดทั่วไปมาก เนื้อหาที่เรียนก็มากกว่ามาก เมื่อเรียนครบ ๓ ปี ความรู้ที่มี สามารถนำไปแก้กฏต่อการเรียนถึงระดับเปรียญเอกได้อย่างไม่ลำบากนัก หลายท่านก็ประสบความสำเร็จตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะหลักสูตรนี้สอนมา ๓ รุ่นแล้ว

สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจคือ การเรียนการสอนบาลีประเทศเรา ที่เปลี่ยนแปลงมา ๑๐๐ กว่าปี มีคุณูปการมาก เหมาะกับช่วงนั้นระยะแรกคงเรียนง่ายกว่า เพราะเนื้อหาน้อยกว่า จำน้อยกว่า แต่ต่อมา ทำไมจึงดูราวกับจะด้อยลงหรือถอยลง คนสนใจศึกษาน้อยลง เรียนยาก เข้าใจยาก สอบยาก ระบบการเรียนการสอนที่ไม่พัฒนาเท่าที่ควร ตำรา

ไวยากรณ์บาลีย่อๆ ที่บางอย่างก็ผิดเพี้ยนไปจากบาลีเต็ม เรียบจบปธ. ๙ แล้ว ก็ค้นคว้าไม่เป็น ไม่กล้าอ่านพระไตรปิฎกบาลี ทำไมไม่มีปธ. ๙ มากมาย แต่การผลิตตำราเรียนเชิงภาษาบาลีจากพระไตรปิฎกโดยตรงมีน้อยมาก จะหาพจนานุกรมบาลี - ไทย ของพระไตรปิฎกครบทั้งชุดที่สมบูรณ์แบบก็ไม่มี (เห็นมีพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎกบาลี - โรมัน - ไทย ฉบับราชบัณฑิต ทำมาสักสิบปีแล้ว เพิ่งทำได้แค่อักษร อ ตัวเดียว ยังไม่จบ มี ๓ เล่ม) ขณะที่พม่ามีครบมานานแล้ว ตำราพระไตรปิฎกนิสสยะไทย พระคัมภีร์ที่แปลพระไตรปิฎกแบบยกศัพท์ คือแปลบาลีเป็นไทย คำต่อคำ ประโยคต่อประโยคอย่างละเอียด มีแทรกคำที่พระพุทธรองค์ทรงละไว้ในฐานที่เข้าใจ (ปาฐะเสสะ) และคำอธิบายเป็นระยะๆ โดยมีการเทียบเคียงกับคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา เป็นหลักฐานอ้างอิงประกอบด้วย เป็นคู่มือศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎกได้อย่างดี ยังไม่มีเลย (ปัจจุบันเพิ่งมีทำไม่กี่เล่ม โดยกลุ่มที่ศึกษาบาลีใหญ่จากวัดท่ามะโอ) ขณะที่ประเทศต่างๆ เช่น ศรีลังกา พม่า เขามีมานานแล้ว อะไรคือข้อบกพร่องที่ต้องกำหนดรู้ ต้องยอมรับ อะไรคือสาเหตุที่ต้องลงต้องพัฒนาปรับปรุง อะไรคือหนทางแห่งการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาบาลี ถ้าเรายังติดอยู่กับวิธีการเก่าๆ วิธีคิดเก่าๆ ก็คงไปไม่ถึงไหน

มีคำกล่าวของนักการศึกษาว่า เมื่อนักเรียนเรียนไม่รู้เรื่อง การศึกษาล้มเหลว ญี่ปุ่นจะโทษระบบการเรียนการสอน อเมริกาโทษครูสอน แต่ไทยโทษนักเรียน ถ้าผลการเรียนดี ญี่ปุ่นจะชมระบบการเรียนการสอน อเมริกาชมเด็ก ไทยชมคนสอน; **ครูที่ดีที่สุด คือ ครูที่สอนสิ่งที่ยากให้เป็นสิ่งที่ง่าย;** ครูปกติทั่วไปได้แค่บอกเล่า ครูที่ดีกว่านั้นจะทำหน้าที่อธิบาย

ครูที่เหนือกว่านั้นอีก จะใช้วิธีแสดงให้เห็น ส่วนครูที่ยิ่งใหญ่นั้น จะสร้างแรงบันดาลใจ (William Arthur Ward) ; “True success is not the learning, but in its application to the benefit of mankind” (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก : **ความสำเร็จที่แท้จริงมิใช่ออยู่ที่ตัวการเรียนรู้, แต่อยู่ที่การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ**) ซึ่งเป็นคำกล่าวที่น่าจะนำมาตรวจสอบ สะท้อนวิธีการสอน และระบบความคิดของการศึกษาไทย ทั้งทางโลกและทางสงฆ์

บาลีใหญ่คือหนึ่งในคำตอบ

เรามีโมเดลต้นแบบที่ทดลองแล้ว พิสูจน์แล้วว่าได้ผลดี ทำไมวงการสงฆ์จึงไม่เปิดโอกาสส่งเสริมการเรียนบาลีใหญ่อย่างจริงจัง อย่างน้อยก็ส่งเสริมให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง อย่างเป็นทางการ เคียงคู่กับการสอนหลักสูตรบาลีสยามหลวง และควรให้มีการสนับสนุนโดยองค์กรที่รับผิดชอบ แล้วเราจะรู้ว่า เรามีของเก่าของดีที่เราลืมไปแล้ว และเป็นบาลีที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาพระไตรปิฎกบาลีต้นตอของแท้โดยตรง

อเวยยากรโณ ตวนโธ	พริโร โภสวชชิตโต
สาหิจจรทิตโต ปงคฺ	มุโค ฉนทวิวชชิตโต
ผู้ไม่รู้ไวยากรณ์	เหมือนคนตาบอด
ผู้เว้นจากคัมภีร์อภิธาน	เหมือนคนหูหนวก
ผู้เว้นจากอสังการศาสตร์	เหมือนคนง่อยเปลี้ย
ส่วนผู้เว้นจากฉันทศาสตร์	เหมือนคนใบ้

(โบราณจารย์ ประพันธ์)

กรณีศึกษาเรื่องปรากฏการณ์ลิงร้อยตัว

ปรากฏการณ์ลิงตัวที่ร้อย กล่าวถึงจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม แม้จะเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ หรือเป็นนวัตกรรมใหม่ในสังคม สมาชิกของสังคมก็ดูเหมือนจะเพิกเฉย จนกระทั่งมีคนทำกันเป็นจำนวนมาก จนพอที่จะให้เกิดเป็นกระแส มีเรื่องเล่าอยู่ว่า

“ในป่าบนเกาะเล็กๆ ในญี่ปุ่นหลังสงครามโลก มีลิงพันธุ์พื้นเมืองอยู่ชนิดหนึ่ง เมื่อปี ๒๔๙๕ นักวิทยาศาสตร์เข้าไปสำรวจ และหยิบยื่นมะเขือเทศหวานให้แก่ลิงเหล่านี้ เผอิญมะเขือเทศตกลงทรายหมดเลย ลิงน่าจะชอบรสชาติของมะเขือเทศ แต่ทรายรสชาติแย่มาก ลิงทิ้งฝูงกินมะเขือปนทรายเป็นปกติ ลิงเด็กช่างสังเกตตัวหนึ่งเกิดค้นพบวิธีแก้ปัญหาคือนำมะเขือเทศที่ปนทราย ไปล้างยังลำธารใกล้ๆ มันจึงได้กินมะเขือเทศหวานฉ่ำ ลูกลิงตัวนี้จึงสอนแม่ของเธอ บรรดาเพื่อนเล่นก็ได้เรียนรู้วิธีการนี้ด้วย แล้วก็ไปสอนบรรดาแม่ของตัวอีกต่อหนึ่ง ปรากฏการณ์นี้ เกิดขึ้นต่อหน้าต่อตานักวิทยาศาสตร์ผู้เฝ้าสังเกตอยู่

ผ่านไปหลายปี ลูกลิงต่างเรียนรู้วิธีกินมะเขือเทศที่อร่อยถูกปากกันหมด แต่ลิงแก่ที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ก็ยังคงกินมะเขือเทศปนทรายต่อไป หกปีต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ตอนนั้นมีลิงที่เรียนรู้วิธีการล้างมะเขือเทศอยู่จำนวนเท่าไรไม่ทราบแน่ สมมติว่า ๙๙ ตัวก็แล้วกัน แต่พอมีลิงตัวที่ ๑๐๐ เรียนรู้ว่าการล้างมะเขือเทศทำให้มะเขือเทศอร่อยกว่า ลิงทุกตัวในฝูงต่างล้างมะเขือเทศก่อนกินกันทั้งนั้น แม้แต่ตัวที่เคยเห็นวิธีการแต่ไม่เคยล้าง ก็เปลี่ยนใจมาล้างด้วย

การที่ลิงตัวที่ ๑๐๐ เรียนรู้การล้างมะเขือเทศ นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมลิงไม่เฉพาะแค่ล้างมะเขือเทศเป็นนิสัยเท่านั้น แต่ความรู้อันนี้ ยังกระจายข้ามเกาะไปด้วย โดยลิงในเกาะอื่นๆ และที่เกาะใหญ่ของญี่ปุ่นก็เริ่มล้างมะเขือเทศด้วย

ในเชิงสังคมวิทยา เขาอธิบายว่าเมื่อสมาชิกในสังคมเกิดความตระหนักรู้ใหม่ขึ้นจนถึงระดับหนึ่ง (ระดับมวลวิกฤต critical point) ความรู้นี้จะแพร่กระจายอย่างไฟลามทุ่ง...แต่ถ้าความรู้ใหม่นี้ ถูกจำกัดอยู่ในวงแคบๆ มันก็จะเป็นความรู้พิเศษของผู้สูงส่งอยู่ต่อไป หากความรู้นี้แพร่กระจายออกสู่คนจำนวนมาก ก็จะกลายเป็น “ความตระหนักรู้สาธารณะ”

เรื่องนี้คงจะเป็นกำลังใจแก่ครูทุกท่านที่สอนบาฬีใหญ่อยู่ว่า ถ้าเรามีคุณภาพมากเพียงพอใช้เวลาสะสมเชิงปริมาณสักหน่อยเพื่อพิสูจน์สักวันหนึ่ง มันจะเปลี่ยนเป็นปริมาณทวีคูณแบบก้าวกระโดด (quality → quantity) เพียงแต่คู่มือตำราเรียนบาฬีใหญ่ยังมีอยู่ในวงแคบ เพราะพิมพ์แจกเฉพาะวงใน และพวกที่สนใจเท่านั้น ถ้ามีการพิมพ์จำหน่ายก็จะทำให้แพร่หลายกว้างขวางขึ้น

กราบซาบซึ่งกรุณาของอาจารย์
ที่เอารสสอนบาฬีอย่างแข็งขัน
เพื่อสืบศาสนภาษาพุทธสุดสำคัญ
ให้ตั้งมั่นสื่อสารธรรมอันคัมภีร์

ศิษย์บุชาน้ำใจงามความเป็นครู
ตั้งใจอยู่เพื่อเรียนรู้อย่างครูชี้
หวังไปสร้างประโยชน์โรจน์บุรี
เทิดศาสน์นี้ นำมองชนพื้นทุข์ภัย ฯ

ประพันธ์ในนามศิษย์พระอาจารย์ถ้วน
วันครู ๑๖ ม.ค. ๒๕๕๘

เทวเม ภิกขเว ธมฺมา สทฺธมฺมสฺส
สมฺโมสาย

อนฺตรธานาย สํวตฺตฺนฺติ กตฺเม เทว
ทฺุณฺนิกฺขิตฺตฺลจ ปทฺุพฺพฺยชนํ อตฺโถ จ ทฺุณฺนิตฺ
ทฺุณฺนิกฺขิตฺตฺสส ภิกฺขเว ปทฺุพฺพฺยชนสฺส
อตฺโถปี

ทฺุณฺนโย โหติ อิม โข ภิกฺขเว เทว
ธมฺมา สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย
สํวตฺตฺนฺติ ฯ เทวเม ภิกฺขเว ธมฺมา
สทฺธมฺมสฺส จิตฺยา อสมฺโมสาย อนฺตรธานาย
สํวตฺตฺนฺติ กตฺเม เทว สฺุณฺนิกฺขิตฺตฺลจ
ปทฺุพฺพฺยชนํ อตฺโถ จ สฺุณฺนิตฺ สฺุณฺนิกฺขิตฺตฺส
ภิกฺขเว ปทฺุพฺพฺยชนสฺส อตฺโถปี สฺุณฺนโย
โหติ อิม โข ภิกฺขเว เทว ธมฺมา สทฺธมฺมสฺส
จิตฺยา อสมฺโมสาย อนฺตรธานาย
สํวตฺตฺนฺตฺติ ฯ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ อย่างนี้
ย่อมเป็นไปเพื่อความพ้นเพื่อนเลือนหาย
แห่งสัทธรรม ๒ อย่างเป็นไฉน คือ บท
พหุญชนะที่ตั้งไว้ไม่ดี ๑ อรรถที่นำมาไม่
ดี ๑

แม้เนื้อความแห่งบทพหุญชนะที่ตั้งไว้
ไม่ดี ก็ย่อมเป็นอันนำมาไม่ดี ดูกรภิกษุทั้ง
หลาย ธรรม ๒ อย่างนี้แล ย่อมเป็นไป
เพื่อความพ้นเพื่อนเลือนหายแห่งสัทธรรม

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ อย่างนี้
ย่อมเป็นไปเพื่อความตั้งมั่น ไม่ผันเพื่อน
ไม่เลือนหายแห่งสัทธรรม ๒ อย่างเป็น
ไฉน คือบทพหุญชนะที่ตั้งไว้ดี ๑ อรรถที่
นำมาดี ๑

แม้เนื้อความแห่งบทพหุญชนะที่ตั้งไว้
ดีแล้ว ก็ย่อมเป็นอันนำมาดี ดูกรภิกษุทั้ง
หลาย ธรรม ๒ อย่างนี้แล ย่อมเป็นไป
เพื่อความตั้งมั่น ไม่ผันเพื่อน ไม่เลือนหาย
แห่งพระสัทธรรม ฯ

(อง ทุก ๒๐/๒๖๖

บาลีสยามรัฐ ฉบับหลวง)

สาธุชนท่านใดสนใจการเรียนบาฬีใหญ่
หลักสูตรวัดจากแดง ติดตามรับชมได้ที่
youtube วัดจากแดง สถาบันบาฬี
โพธิยาลัย หรือต้องการตำรา ดาวน์โหลด
ได้ที่ www.watchakdaeng.com และ
ท่านสามารถ ชมคลิปการสอนสด - ย้อน
หลัง ที่ link : goo.gl/vJC8Hb และ
Facebook : ห้องบาลีใหญ่ ; คัมภีร์
ปทรุปสิทธิ สถาบันโพธิยาลัย วัดจากแดง

แฉกวง :

แจกตำราบาลี

ชาววัด

พระภิกษุสามเณรและผู้สนใจในเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร ณ วัดพิชยญาติการาม วรวิหาร เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ จำนวนกว่า ๖๐๐ เล่ม ในเขตปกครองคณะสงฆ์หนกลาง ณ วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ จำนวนกว่า ๗๕๐ เล่ม ในเขตปกครองคณะสงฆ์หนตะวันออก ณ วัดโสธรวราราม วรวิหาร เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ จำนวนกว่า ๑,๐๐๐ เล่ม นอกจากนี้ยังได้ส่งหนังสือบางส่วนไปถวายในพิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค ทั้งในเขตปกครองคณะสงฆ์หนเหนือและหนใต้อีกกว่า ๖๐๐ เล่ม อันเป็นคุณูปการต่อการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย เพราะหนังสือดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาค้นคว้าไวยากรณ์ภาษาบาลีที่ครบถ้วน และช่วยเพิ่มเติมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรและผู้สนใจ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกอันเป็นเป้าหมายที่แท้ของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

ในช่วงงานพิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค และมอบประกาศนียบัตรประโยค ๑ - ๒ ประจำปี ๒๕๕๙ ในเขตปกครองคณะสงฆ์หนต่างๆ นั้น พระภิกษุสงฆ์วัดจากแดง ได้มีส่วนร่วมในการนำหนังสือ **“ไวยากรณ์บาลีเบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษบาลีใหญ่”** และ **“โครงสร้างลักษณะต่างๆ ของภาษาบาลี เล่ม ๑ - ๔”** ผลงานการเรียบเรียงของ **พระมหาธิพิงศ์ อุตตมปญโญ** ไปน้อมถวายประธานในพิธี พระภิกษุผู้เจริญชัยมงคลคาถา และพระภิกษุสามเณร ทั้งที่มารับถวายพัสดุในพิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค และที่มาร่วมแสดงความยินดี ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไปจำนวนกว่า ๓,๐๐๐ เล่ม ตามดำริของผู้เรียบเรียง โดยได้นำถวายแก่

ทั้งนี้ ในหนังสือดังกล่าว ท่านผู้เรียบเรียง ยังได้เพิ่มเติมคำแนะนำในการศึกษาภาษาบาลี ไว้อย่างน่าสนใจ ดังบทสรุปตอนท้ายของหัวข้อ “สารแนะนำเกี่ยวกับภาษาบาลี” ว่า “ไวยากรณ์ บาลี คือ การศึกษาเรื่องการสร้างคำศัพท์เป็น เบื้องแรก แล้วนำคำศัพท์มาลงวิภัติ สุตท้าย นำไปใช้ในประโยค ถ้าเราทราบว่าจะเรียนอะไรก่อน เรียนอะไรทีหลัง เกื้อกูลกันอย่างไร และอะไรเป็นหัวใจของไวยากรณ์บาลีแล้ว ก็น่าจะช่วยให้เกิดความคิดในการศึกษาแล้ว เรียน ทั้งในด้านของลำดับการเรียนก่อน - หลัง และเนื้อหาที่สำคัญ ควรเน้นให้ผู้เรียนได้จำ ได้ทำความเข้าใจ ได้ฝึกหัดการใช้งานก่อน ก็ จะช่วยลดระยะเวลาในการศึกษา และทำความเข้าใจได้เร็วและมากขึ้น.” นอกจากนี้ ผู้รับหนังสือไปแล้วยังสามารถติดตามการเรียนการสอนได้จากสื่อต่างๆ เช่น สามารถติดตามรับชมได้ที่ youtube วัดจากแดง สถาบันบาฬีโพธิยาลัย หรือหากต้องการ ตำรา ก็สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.watchakdaeng.com

ดังนั้น ในช่วงงานพิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค และมอบประกาศนียบัตรประโยค ๑ - ๒ ประจำปี ๒๕๕๙ ที่ผ่านมาแล้วนี้ จึงนับเป็นโอกาสอันดีของการเผยแพร่ความรู้

ทางภาษาบาลีเพื่อการศึกษาพระไตรปิฎก และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้พระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไปได้รู้จักการศึกษาภาษาบาลีที่ ละเอียดลึกซึ่งยิ่งขึ้นไปอีก หรือ เรียกกันโดยทั่วไปว่า “การศึกษาภาษาบาลี (ไวยากรณ์) ใหญ่” ให้กลับมาเป็นที่สนใจอีกครั้ง ทั้งยัง ช่วยให้หลักสูตร “การศึกษาภาษาบาลีเพื่อพระไตรปิฎก” ของวัดจากแดง เป็นที่รู้จัก กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้สร้างผลงานไว้นับเป็นที่พอใจแก่คณะสงฆ์ไทยมาตลอดระยะเวลากว่า ๙ ปี โดยมีนักศึกษาจบไปแล้ว ๒ รุ่น กำลังศึกษาปีสุดท้ายอีก ๑ รุ่น ซึ่งผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ ก็คือ นักศึกษาสามารถสอบบาลีสนามหลวงได้เป็นจำนวนมาก จนเป็นสำนักเรียนดีเด่นอันดับต้นๆ ของประเทศติดต่อกันหลายปี ทั้งที่ไม่ได้เปิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสนามหลวงโดยตรง จึงเป็นการพิสูจน์ว่าหลักสูตรการศึกษาบาลี (ไวยากรณ์) ใหญ่ ที่ปรับปรุงขึ้นใหม่และใช้เวลาในการศึกษาเพียง ๓ ปีนี้ มีคุณภาพและมีคุณภาพต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย จึงเห็นควรว่า น่าจะช่วยกันสนับสนุนส่งเสริมให้การศึกษาใน “การศึกษาภาษาบาลีเพื่อพระไตรปิฎก” นี้ เป็นที่รู้จัก กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

มุมมอง :

ความหือหว่า บ้าเหอ ที่ยากจะห้าม

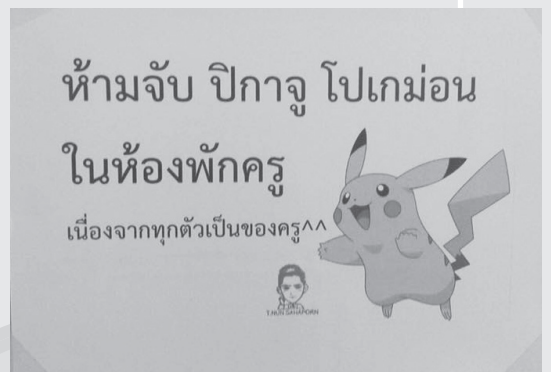
กรณีศึกษาสืบเนื่องจากเกมส์ โปเกมอน โก (Pokemon GO)

มหนาการพ

สืบเนื่องจากเกมส์โปเกมอน โก ที่ได้เข้ามาสู่เมืองไทยเมื่อไม่นานมานี้ บ้านเมืองไทยแทบจะเกิดกิลยุด ถ้าไม่มีการก่อวินาศกรรมที่ภาคใต้ เรื่อยลามมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นชาวที่นำกลัวนำจับตามองมากกว่า และยังจับคนร้ายไม่ได้ว่าใครกันแน่ที่เป็นผู้ก่อการ เกมส์โปเกมอน โกนี้ ทำให้สังคมวัยร่นรวมถึงวัยทำงานปั่นป่วนไปทั่วทุกหัวระแหง เพราะผู้คนเอาแต่จ้องหน้าจอมือถือ เพื่อค้นหาล่าตัวปีศาจ ที่หลบซ่อนอยู่ตามทีต่างๆ แม้แต่ในวัดวาอาราม สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ก็โดนบุกทะลวงเข้าไปอย่างไม่ปราณีปราศรัย เพื่อจะไปจับตัวปีศาจ บางครั้งไปตามจับกันในเวลาค่ำคืนดึกดื่น ทำให้เกิดความโกลาหลวุ่นวาย

มีข่าวว่าที่อเมริกา มีคนจับตัวปีศาจได้ครบตามกำหนด คนจับเป็นชาย เคยเป็นคนรูปร่างอ้วนพี ครั้นพอเล่นเกมสน้อย่างเอาจริงเอาจัง ก็ผอมลงไป ผิดหูผิดตา น้ำหนักหายไปนับสิบกิโล จากการเดินตามหาเจ้าตัวปีศาจ

- ขออนุโมทนาผู้ร่วมจัดพิมพ์วารสารฉบับนี้
๑. ชมรมกัลยาณธรรม
 ๒. คุณจิรวรรณ ศิริจิตร
 ๓. คุณสุภาพร หทัยสุทธิธรรมและครอบครัว

ดังนั้น หากจะถามว่าเกมส์นี้ให้ผลดีหรือผลเสีย ก็น่าจะตอบได้ว่า ให้ทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือ คนเล่นไม่ได้นั่งอยู่กับที่ แล้วหิบบนมหวานเข้าปากแก้เหงา แต่เขาจะต้องออกไป ตระเวนจับตัวปีศาจนั้น บางทีเดินไกลหลายกิโล จนกระทั่งเกิดอาชีพใหม่ มอเตอร์ไซค์รับจ้าง จับตัวปีศาจ

หากจะสังเกตให้ดี จะเห็นว่าเมืองไทยมีข่าวอย่างนี้เกิดขึ้นเสมอตามกระแสความนิยมใน สังคม ต่างประเทศนิยมอะไร ถ้ามาถึงเมืองไทยแล้วมักไปเร็วกว่า เช่น ตุ๊กตาบาร์บี้ ตุ๊กตา ไบรซ์ ตุ๊กตาเฟอร์บี้ ตุ๊กตาลูกเทพ และแม้แต่สัตว์เลี้ยงในโลกไซเบอร์ต่างๆ ซึ่งก็เคยมีมาแล้ว และหายไป จนกระทั่งมาถึงปีศาจนี้แหละ ต่อไปก็คงมีมาอีกเรื่อยๆ และคนไทยก็จะเป็น พวกที่เห่อมากที่สุด

ข้อเสียของเกมส์นี้น่าจะมากกว่าข้อดี นั่นก็คือการตามหาตัวปีศาจไปทั่ว ไม่เลือกเวลาและ สถานที่ อาจก่อให้เกิดอันตรายเกินกว่าจะคิดไปถึง อาจโดนรถชนตาย อาจโดนจับปล้นหากไป ในที่เปลี่ยว อาจผิดกฎหมายหากบุกรุกเข้าไปในสถานที่หวงห้าม อาจประสบอุบัติเหตุอื่นๆ เพราะขาดสติที่จะระวังตัว และสุดท้าย การหมกมุ่นเล่นเกมนี้เป็นเวลานาน ทำให้เสียเวลาใน การทำกิจกรรมที่ควรทำ เช่นการศึกษาเล่าเรียนเพิ่มพูนความรู้ที่จะทำให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า

รูปที่นำมาตีพิมพ์นี้ได้มาจากอินเทอร์เน็ต เห็นว่าสะท้อนสภาพสังคมไปเกมอน โก ในขณะที่นี้ได้ดี ชัดเจน และยังจะสร้างความรู้สึกลดทอนใจให้แก่ผู้อ่าน เป็นการผ่อนคลายความเครียด ในยามสังคมสับสนเช่นนี้ได้บ้าง ไม่มากก็น้อย

เมื่อผู้คนเสพสื่อจนซ่องตืด
สะกดจิตให้ผิดเพี้ยนก็แสนง่าย
เมื่อวิญญานโดนจุงสนตะพาย
เรื่องวุ่นวายไร้สาระก็ตามมา

เมื่อไปเกมอนภาพหลอนคือตัวเอง
ผีดิบโดนปลุกเสกด้วยคาถา
ก็กระโดดโลดแล่นไล่ไขว่คว้า
โลกมายาพาสุโลกอบาย ฯ

รับจ้างขี่มอเตอร์ไซด์

ล่า ไปเกมอน

เขต กทม นอกเขต อีกราคา

ราคา 1 ชม 250

2 ชม 350

3 ชม 450

ราคาเหมา 10 ชม 1500

คนขับเลี้ยงข้าวด้วย

ข้อดี

ปลอดภัย รวดเร็ว เข้าทุกซอกมุมได้

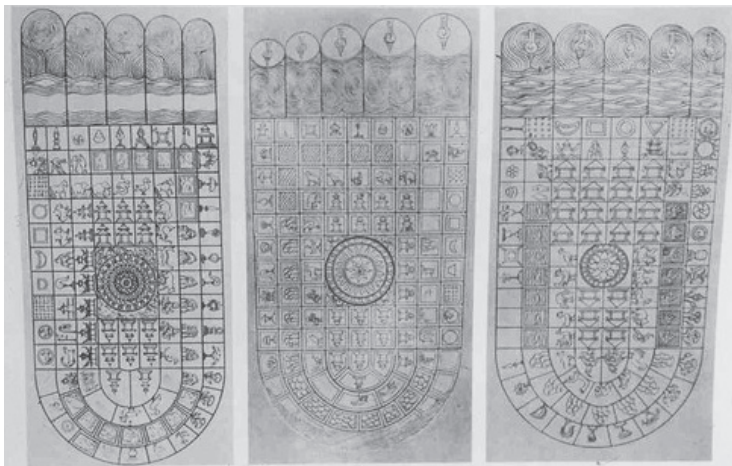
ยกเว้นในน้ำ สนใจ inbox ได้เลย 24 ชม

กรณีฝนตก มีเสื้อกันฝนให้

สืบค้นหาพระพุทธรบาท ๕ รอย (ตอน ๕)

วิเทศทัณฑ์

เรื่อง รวาคติความเชื่อเกี่ยวกับบรอยพระพุทธรบาท ทั้งในอินเดียแดนพุทธภูมิและลังกาทะเลสาบได้วิเคราะห์เจาะลึกจนแจ่มแจ้งแล้ว บัดนี้เห็นว่าสมควรหันหน้าไปดินแดนอื่นบ้าง โดยเฉพาะประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนอยู่บริเวณดินแดนอุษาคเนย์

ที่แรกก็จะพูดถึงประเทศไทยของเราเสียเลย แต่พอหยิบหนังสือตำนานพระเจ้าเสียบโลกขึ้นมาอ่าน ก็ชวนให้เกิดคำถามหลากหลายประการ ประมาณว่าแท้จริงแล้ว ความเชื่อเรื่องบรอยพระพุทธรบาท ไทยเรารับมาจากพม่าหรือไม่ และคิดวิเคราะห์ต่อไปอีกว่าการสร้างหรือค้นพบบรอยพระพุทธรบาทของไทยเป็นการเมืองหรือเรื่องศาสนากันแน่ ถ้าย้อนไปศึกษาประเทศพม่าน่าจะได้คำตอบ

เกริ่นนำให้ชวนคิดแค่นี้ก่อน ถูกรหรือผิดค่อยมาว่ากันอีกทีตอนสรุปท้ายเรื่อง

อันว่าดินแดนพม่านั้นเป็นที่อยู่ของผู้คนมากมายหลายเผ่าพันธุ์ กว่าที่จะเป็นพม่ามาได้ถึงทุกวันนี้ก็ผ่านการทำสงครามแย่งชิงความเป็นใหญ่เป็นพันปี แต่สุดท้ายกลายเป็นว่าชาวพม่าเก่งกว่า สามารถครอบครองอำนาจได้เบ็ดเสร็จเด็ดขาด สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

ชนชาติแรกที่ยิ่งใหญ่เหนือดินแดนพม่าคือมอญ มีเมืองหลวงชื่อว่า สะเทิม บางทีเรียกว่าสุธรรมวดี บางแห่งเรียกว่าสุพินทนคร ความยิ่งใหญ่ของชาติมอญเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ ทั้งชาวไทยและวิเทศ ดินแดนของมอญขยายแนวจากชายฝั่งเกาะตะมะหอดยาวจนถึงนครปฐมของไทยเลยทีเดียว รู้จักกันในชื่อว่า **อาณาจักรทวารวดี**

ตำนานหลายต่อหลายเล่มอ้างว่าพระพุทธศาสนาเข้าสู่เมืองสะเทิม ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ดังเช่นตำนานพระเจ้าเลียบโลก ตำนานเมืองสะเทิม หรือตำนานพระเกศาธาตุ โดยเรื่องราวของตำนานเหล่านั้นสรุปได้ว่าพระพุทธเจ้าของเราทั้งหลายได้เสด็จมาโปรดชาวเมืองสะเทิม จนผู้คนศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ก่อนพระพุทธองค์เสด็จกลับชมพูทวีป ชาวเมืองสะเทิมทูลขอตัวตัวแทนพระพุทธองค์เพื่อสักการบูชา คราวนั้นพระพุทธองค์ได้ประทานพระเกศาธาตุ ๖ เส้น ชาวเมืองจึงสร้างเจดีย์ แล้วประดิษฐานพระเกศาธาตุไว้ภายใน ปัจจุบันวันนี้เจดีย์นั้นมีนามว่า **พระธาตุชเวชายัน**

สันนิษฐานว่าตำนานเหล่านั้นน่าจะได้อิทธิพลมาจากคัมภีร์อรรถกถาพระวินัยปิฎก ตอนพ่อค้าสองพี่น้องตปุสสะและภักลิเก ทูลขอพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับประเด็นนี้ผู้เขียนเคยสนทนากับพระพม่าและพระมอญหลายรูป ทุกรูปล้วนยืนยันตรงกันว่าตปุสสะและภักลิเกนั้นเป็นพ่อค้ามาจากพม่าจริง พอกลับบ้านเกิดเมืองนอนก็อัญเชิญพระเกศาธาตุมาด้วย แต่ตอนสถานที่ประดิษฐานกลับค้ำกันเอง พระพม่าบอกว่าเป็นเจดีย์ชเวดากอง ส่วนพระมอญบอกว่าเป็นเจดีย์ชเวชายัน

ผู้เขียนเถียงพระพม่าและพระมอญว่า พ่อค้าสองคนนั้นเห็นจะเป็นคนไทย เพราะถ้าลองอ่านเป็นสำเนียงพูดจะกลายเป็นว่า ตาบุคกับตาพัน หากเป็นพม่าคงมีคำว่าหมอง นำหน้าเป็นแน่

ประเด็นอยากรู้คือ คิดความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธบาทเกิดมีขึ้นตั้งแต่ยุคไหน ?

ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีบ้างแล้ว ตามธรรมดาวิสัยของผู้นับถือพระพุทธศาสนา แต่เห็นว่าคุณคงไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเหมือนเรื่องพระเกศาธาตุ เพราะปรากฏว่าที่อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี มีการค้นพบรอยพระพุทธบาทเช่นกัน แต่นักวิชาการต่างวิเคราะห์กันไปหลายทาง ยังไม่มีข้อยุติ

ย้อนกลับมาพูดถึงเมืองสะเทิมของมอญอีกครั้ง นักวิชาการเห็นว่า สมัยนั้นโด่งดังด้านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์นักปราชญ์แตกฉานในคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถาจำนวนมาก โดยเฉพาะพระชินอรหันต์

นั่นเป็นนักปราชญ์นามอุโฆษจนเป็นที่ชื่นชอบของกษัตริย์พม่า

นอกจากอาณาจักรมอญแล้ว ทางด้านเหนือติดชายแดนอินเดียก็มีอาณาจักรแห่งหนึ่งนามว่าธัญญวดี คนไทยรู้จักดินแดนแห่งนี้ในนามว่ายะไข่ เนื่องจากติดอินเดียประการหนึ่ง และเป็นศูนย์กลางการค้าสำคัญประการหนึ่ง จึงทำให้อาณาจักรแห่งนี้รุ่งเรืองมั่นคงภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว อาณาจักรธัญญวดีสามารถสร้างความรุ่งเรืองยิ่งใหญ่เสมออาณาจักรเหล่านี้

ตำนานเกี่ยวกับอาณาจักรแห่งนี้ระบุว่า พระพุทธเจ้าได้เสด็จดินแดนแห่งนี้ เพื่อเทศนาโปรดผู้คนให้นับถือพระพุทธศาสนา คราวนั้น พระเจ้าจันทรสุริยยะผู้เป็นกษัตริย์แห่งอาณาจักรธัญญวดีพร้อมอาณาประชาราษฎร์ ได้หันมานับถือพระพุทธศาสนาทั้งหมดสิ้น ครั้นพระพุทธเจ้าเสด็จกลับชมพูทวีปแล้ว กษัตริย์แห่งธัญญวดีได้สร้างพระพุทธรูปปฏิมานามว่าพระมหายานีขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์รำลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งปัจจุบันพระมหายานีองค์นี้ได้ถูกเคลื่อนย้ายไปอยู่ที่เมืองมัณฑะเลย์ทางพม่าตอนเหนือ

น่าเสียดายคือตำนานมิได้กล่าวถึงรอยพระพุทธรูปบาทเลย ผู้เขียนเห็นว่าความเชื่อเช่นนี้น่าจะมาพร้อมกันกับคติความเชื่อเหล่านี้ แต่ชาวธัญญวดีนิยมชมชอบพระพุทธรูปมากกว่า คติความเชื่อเหล่านี้จึงถดถอยหายไปเป็นธรรมวิสัย แต่มิใช่ว่าไม่มีคนนับถือเลย อาจจะมีบ้างแต่เป็นจำนวนน้อย โดยเฉพาะตามคามนิคมขนาดเล็กซึ่งอยู่ห่างไกลจากพระนครเมืองหลวง

สรุปภาพรวมจะเห็นว่า อาณาจักรชาวพุทธสองแห่งที่เกิดขึ้นก่อนพม่า กล่าวคือ อาณาจักรสะเทิมและอาณาจักรธัญญวดี หาได้ให้ความสำคัญเรื่องรอยพระพุทธรูปบาทไม่ส่วนใหญ่เน้นไปที่พระเกศาธาตุและพระพุทธรูปมหายานีเท่านั้น

คำถามคือ แล้วคติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรูปบาทมาจากไหน

คำตอบคือ มาจากศรีลังกา

หากเราศึกษาประวัติศาสตร์พม่าจะเห็นว่า กษัตริย์ผู้สร้างอาณาจักรพม่าพระองค์แรกคือ พระเจ้าอโนรธามังช่อ หรือพระอนुरुทฺธ พระองค์ได้ยกทัพเข้าปราบปรามยึดครองอาณาจักรมอญ พร้อมอัญเชิญพระไตรปิฎก รวมทั้งพระสงฆ์นักปราชญ์มาเมืองพุกามหมดสิ้น ส่วนอาณาจักรธัญญวดีแม้ไม่สามารถยึดครองได้ แต่ก็ควบคุมไม่ให้ขยายความรุ่งเรืองเหมือนสมัยก่อน เป็นเหตุให้อาณาจักรแห่งนี้อ่อนแรงลง จนตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าภายหลังต่อมา

สมัยนี้มีพระศรีลังกาเดินทางมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารกษัตริย์พม่าเป็นจำนวนมาก เพราะยุคนั้นเกาะลังกาทกอยู่ภายใต้การครอบครองของทมิฬโจฬะ ต่อมาภายหลัง ครั้นพระเจ้าวิชัยพาหุหอกู้บ้านเมืองพร้อมสร้างเมืองโปเณนารูวะเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้หันมาสร้างสัมพันธไมตรีกับกษัตริย์พม่าพระองค์นี้ ด้วยการให้ศาสนาเป็นสื่อ กล่าวคือได้นิมนต์พระสงฆ์แห่งพุกามประเทศไปฟื้นฟูการพระศาสนาบนเกาะลังกา ซึ่งทรุดโทรมเสียหาย สมัยตกเป็นเมืองขึ้นของทมิฬโจฬะ

สัมพันธไมตรีดังกล่าวชักจูงให้สองอาณาจักรเป็นมิตรกัน ทั้งทางการเมืองและทางศาสนา

ทางการเมืองนั้น ทั้งสองอาณาจักรจับมือกันทำสงครามต่อต้านความยิ่งใหญ่ของทมิฬโจฬะ เพื่อปลดแอกบ้านเมืองและปลดปล่อยท่าเรือสำคัญ ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าเชื่อมต่อกับพ่อค้าวาณิชชาววิเทศ ส่วนด้านศาสนานั้น มีการแลกเปลี่ยนพระสงฆ์นักปราชญ์ซึ่งกันและกัน จึงทำให้สองแผ่นดินเป็นมิตรไมตรีกันอย่างแน่นแฟ้น

สมัยพระเจ้าวิชัยพาหุหอนั้น คติความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรบาทในเกาะลังกาได้รับความนิยมแพร่หลาย กษัตริย์เองก็ทรงให้ความสำคัญ โดยพระองค์โปรดให้สร้างทางขึ้นไปสักการะรอยพระพุทธรบาท พร้อมสร้างศาลาริมทางเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้จาริกแสวงบุญ แม้พระองค์เองก็เสด็จไปนมัสการรอยพระพุทธรบาทที่เขาศรีปาทะหลายครั้ง

เมื่อพระพม่าเดินทางมาเกาะลังกาได้รับรู้รับทราบคติความเชื่อเช่นนี้ ย่อมนำไปเพ็ดทูลกษัตริย์แห่งตนเป็นแน่แท้ และเกิดคตินานับถือรอยพระพุทธรบาทเฉกเช่นศรีลังกา

การค้นพบรูปพระพุทธรบาทสลักหินที่สถูปโลกนันทะ และเจดีย์ชะเวชิกอนแห่งเมือง

พุกาม ล้วนเป็นหลักฐานยืนยันว่าพม่าได้รับอิทธิพลมาจากศรีลังกา

ปัญหาคือ การสร้างรอยพระพุทธรบาทเป็นการเมืองหรือเรื่องศาสนา

ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นราชาบายของพระเจ้าอโนรธามังช่อ โดยใช้ศาสนานำการเมืองอย่าลืมน่าจะขณะนั้นอาณาจักรพุกามกำลังอยู่ในช่วงสร้างบ้านแปลงเมือง การบูรณปฏิสังขรณ์อาณาจักรมอญเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนโยบายศาสนานำการเมือง แต่เชื่อว่าคงเพียงพอจนสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ จำเป็นต้องมีหลากหลายวิธีการเพื่อจูงใจอาณาประชาราษฎร์

เพราะอาณาจักรพุกามสมัยนั้นมีผู้ทรงอิทธิพลนามว่าอารี พวกนี้เป็นนักบวช คอยกำกับบงการผู้คนให้อยู่ภายใต้พิธีกรรมแห่งตน เมื่อกษัตริย์พม่านิมนต์พระสงฆ์มอญมาเมืองพุกาม จึงเริ่มต้นนับหนึ่งในการพัฒนาประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้พระมอญจึงได้รับมอบหมายให้เป็นคนออกแบบและกำหนดทิศทางของอาณาจักรพุกาม ซึ่งหลักฐานบอกว่าผู้เป็นหัวเรือใหญ่คือพระชินอรหันต์

คติความเชื่อ เรื่องรอยพระพุทธรบาทน่าจะเป็นหนึ่งในนั้น

นอกจากนั้น เพื่อให้ความเชื่อเรื่องรอยพระพุทธรบาทเกิดความน่าเชื่อถือ จึงมีการแต่งตำนานสนับสนุนด้วย ตำนานท้องถิ่นของพม่าอ้างว่ารอยพระพุทธรบาทที่แม่น้ำนัมมทาและเขาสังพันธุ์อยู่ที่บริเวณชะเว-เสตตอ เมืองพุกามนั่นเอง หลักฐานตรงนี้จะจริงหรือไม่ ยากที่จะพิสูจน์ได้ แต่กลับสำเร็จเป็นรูปธรรม เพราะมีผู้คนนับถือเป็นจำนวนมาก และแพร่หลายไปยังอาณาจักรเหล่าอื่นในดินแดนอุษาคเนย์ด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าคติการนับถือรอยพระพุทธรูป เช่นนี้ พระเจ้าอโนรธามังช่อน่าจะศึกษาวิธีการ มาจากกษัตริย์แห่งเกาะลังกาเป็นแน่

หากย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ศรีลังกา จะเห็นว่า ก่อนการกอบกู้เอกราชให้แก่บ้าน เมืองนั้น เกาะลังกาทกอยู่ภายใต้การครอบ ครองของทมิฬโจฬะถึงเจ็ดทศวรรษ บ้านเมือง และผู้คนถูกลิดรอนทุกสิ่งอย่าง โดยเฉพาะ พิธีกรรมและความเชื่อทางพระพุทธศาสนา สิ่งที่เข้ามาแทรกแซงคือ ลัทธิฮินดู โดยเฉพาะ เทพเจ้าน้อยใหญ่แบ่งบานเป็นที่นับถือแพร่ หลายทั่วเกาะลังกา

ครั้งกอบกู้บ้านเมืองเรียบร้อยแล้ว สิ่งแรก ที่พระเจ้าวิชัยพาหุต้องเรียกความเชื่อมั่นคืนมา อย่างเร่งด่วนคือ การฟื้นฟูพระศาสนาและ ประเพณีอันดีงามของบรรพบุรุษ นอกจาก อุปสมบทวิธีแล้ว ประเพณีความเชื่อเรื่องรอย พระพุทธรูปก็ถูกยกให้เป็นราชาบาย

การยกเรื่องรอยพระพุทธรูปให้เป็นวาระ แห่งชาติ เป็นผลให้พระสงฆ์หลายรูปแต่งคัมภีร์ ว่าด้วยเรื่องราวของรอยพระพุทธรูปเหนือ ยอดเขาศรีปาทะ อธิบายถึงบรรยากาศการ เดินทางไปนมัสการรอยพระพุทธรูปที่ ศรีปาทะสมัยนั้นว่า มีผู้คนมากมายทั่วทุก สาราทิศต่างเดินทางแสวงบุญมุ่งตรงไปยัง ศรีปาทะ นับตั้งแต่สถาบันพระมหากษัตริย์ จนถึงสามัญชนคนรากหญ้า

ครั้งพระเจ้าอโนรธามังช่อทราบถึงผล สำเร็จของราชาบายด้านนี้ ย่อมต้องนำไป เลียนแบบเป็นธรรมดาศิวัย ยิ่งได้พระสงฆ์ พม่าผู้เดินทางเข้าออกเกาะลังกาเป็นแรง สนับสนุน ยิ่งเป็นเรื่องง่าย ด้วยเหตุนี้ จึง ปรากฏมีตำนานและหลักฐานมากมายสมัย พระองค์

เหตุที่ผู้เขียนเน้นว่า การสร้างคติความเชื่อ เรื่องรอยพระพุทธรูปเป็นการเมืองนั้น สังเกต ได้คือ ครั้นอาณาจักรพุกามล่มสลาย ความ เชื่อดังกล่าวก็สูญหายไป เพิ่งมาปรากฏมีการ ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่สมัยพระเจ้าสาละนแห่งเมือง อังวะ (พ.ศ. ๒๑๗๒ - ๒๑๙๑) และการฟื้นฟู คราวนี้ก็เป็นการแข่งบารมีกับกษัตริย์ไทยเรื่อง ความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ

ประเด็นเพิ่มเติมคือ การสร้างคติความเชื่อ รอยพระพุทธรูปของพระเจ้าอโนรธามังช่อ ค่อนข้างสำเร็จเป็นรูปธรรม สังเกตได้จาก พระพุทธศาสนาแบบพุกามที่พระองค์สร้างขึ้น ส่งอิทธิพลต่ออาณาจักรน้อยใหญ่บนดินแดน อูษาคเนย์ โดยเฉพาะทางตอนเหนือของ ประเทศไทยได้รับอิทธิพลมากกว่าใครอื่น เพราะสิ่งที่ตามมากับคติความเชื่อดังกล่าวคือ การแต่งคัมภีร์สร้างความเชื่อมั่น ด้วยการ อ้างอิงการเสด็จมาของพระพุทธเจ้า บางแห่ง ขยายไปไกลอ้างถึงพระสาวกอรหันต์สำคัญด้วย คัมภีร์เหล่านั้นมีทั้งเป็นภาษาบาลีหรือภาษา ท้องถิ่น

สิ่งหนึ่งซึ่งความเชื่อรอยพระพุทธรูปของ พม่าพัฒนาไปไกลกว่าศรีลังกา คือ ลายเส้น มงคลบนรอยพระพุทธรูป ไม่ทราบว่ามีพม่า ได้รับอิทธิพลจากศรีลังกาหรือไม่ แต่ความ สมบูรณ์ลงตัวของรอยพระพุทธรูปสอดรับ กับมหาบุรุษลักษณะ ๑๐๘ ประการของ พระพุทธเจ้าอย่างลงตัว ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ เป็นสิ่งมงคลของอินเดียกับพม่าผสมผสานกัน สามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มคือ สัญลักษณ์ แห่งความอุดมสมบูรณ์ เครื่องประกอบบารมี ของพระเจ้าจักรพรรดิ และส่วนประกอบทาง รูปธรรมและนามธรรมของสุคติภพในจักรวาล (โปรดอ่านต่อฉบับหน้า)

สาระน่ารู้ :

สืบทอดพระพุทธศาสนา

พระมหามานิต วิริยธโร

พระภิกษุทันตธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต

พระพุทธศาสนา คือคำสอนของพระพุทธเจ้าอันล้ำค่า นำสรรพสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง ให้ความสุขที่แท้จริงแก่สรรพสัตว์ คำสอนที่ทรงคุณค่านั้น จะตั้งมั่นอยู่ได้ต้องอาศัยการเรียนการสอนพระธรรมคำสอน คือพระไตรปิฎก ดังพระดำรัสที่ตรัสไว้ว่า

“ปลงจิมะ ภิกขเว ธมฺมา...” ธรรม ๕ ประการนี้ ย่อมเป็นไป เพื่อความตั้งมั่น เพื่อความไม่เลือนหายไปของพระธรรมวินัย คือภิกษุในพระพุทธศาสนา

เรียนธรรม คือ สุตตะ, เคยยะ, เวยยาकरणะ, คาถา, อุทาน, อิติวุตตกะ, ชาดก, อังคุตตรธรรม, เวทีละ นี้เป็นความตั้งมั่นของธรรม ข้อที่ ๑

แสดงธรรม ตามที่เรียนมาโดยพิสดาร นี้คือความตั้งมั่นของธรรมข้อที่ ๒

สอนธรรม ตามที่เรียนมาโดยพิสดาร นี้คือความตั้งมั่นของธรรมข้อที่ ๓

สาธยายธรรม ตามที่เรียนมาโดยพิสดาร นี้คือความตั้งมั่นของธรรมข้อที่ ๔

พิจารณาธรรม ตามที่เรียนมาโดยพิสดาร นี้คือความตั้งมั่นของธรรมข้อที่ ๕

ธรรม ๕ ประการนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความตั้งมั่นของธรรม (พระพุทธศาสนา)

กุญแจดอกสำคัญที่จะไขตู้พระไตรปิฎก คือ ๔ คัมภีร์

๑. **คัมภีร์ไวยากรณ์** มี คัมภีร์กัจจายนะ คัมภีร์ปทรูปลิตี คัมภีร์นยาสะ คัมภีร์โมคัลลานะ คัมภีร์ปทสาธนะ คัมภีร์นirutติ-ทีปนี คัมภีร์สัททนิติ

๒. **คัมภีร์ฉันท** กาย์กลอน มี คัมภีร์วุตโตทัย ฉันทโหมฏฐรี เป็นต้น

๓. **คัมภีร์อสังการ** วิธีเขียนหนังสือ, ใช้คำพูดที่ดี มี คัมภีร์อสังการะ, อสังการฎีกา เป็นต้น

๔. อภิธาน พจนานุกรมบาฬี

คัมภีร์เหล่านี้คือ หลักที่เป็นกุญแจไขตู้พระไตรปิฎก แต่ถึงอย่างไร ก็ต้องศึกษากฎต่างๆ ที่พระอาจารย์รุ่นก่อนๆ ได้มีเมตตาเขียนชี้แนะในการศึกษาพระไตรปิฎกให้เข้าใจอย่างแท้จริง นั่นก็คือ

๑. **สังวัณณนา** คือ วิธีการอธิบายพระบาฬี, อรรถกถา, ฎีกา

๒. **อุปจาร** คำสำนวน

๓. **นัย** คำที่ช่วยให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

๔. **นิยาม** คำที่กำหนดว่า เขียนอย่างนี้หมายถึงสิ่งนี้ สิ่งนั้น เช่น เขียน อตฺยอธิปฺปาโย, อิติ วุตฺตํ โหติ เพื่ออธิบายความหมายของบทใดบทหนึ่ง และ อิทํ วุตฺตํ โหติ เพื่ออธิบายความหมายของประโยคคือความหมายทั้งหมด

๕. **วายกสัมพันธ์** คือ การเชื่อมข้อความหน้าและข้อความหลังให้สัมพันธ์กัน

๖. **วินิจฉัยต่างๆ ที่มาจากอรรถกถาและฎีกา**

๗. **วิธีหาความหมายบทและประโยค**

๘. **เนตติหาร ปุฎฐานและยมก**

๙. **คัมภีร์นิยาม** มี เอตถาห. เอตถ สिया เป็นต้น

ข้าพเจ้าได้โอกาสดี **พระอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ** วัดท่ามะโอ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม มุ่งหวังให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ตั้งมั่น ได้ส่งข้าพเจ้าไปเรียนที่ประเทศพม่า ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๑ ข้าพเจ้าก็ได้เรียนกฎต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วพร้อมพระบาฬี, อรรถกถาและฎีกา เพราะได้รับเมตตาจากพระอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ

พระอาจารย์ได้สอนพื้นฐาน ๔ คัมภีร์ พร้อมทั้งพระบาฬี, อรรถกถาและฎีกา กว่า ๔๐ ปี ที่วัดท่ามะโอ มีลูกศิษย์มากมาย และยังได้ส่งไปเรียนต่อที่ประเทศพม่าหลายรูป เพื่อความเจริญตั้งมั่นแห่งพระพุทธศาสนา และได้ทำประโยชน์อื่นๆ อีกมาก ท่านได้ตระหนักถึงเหตุให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น จึงได้มุ่งมั่นสอนพระปริยัติธรรมอย่างยิ่ง

เมื่อลูกศิษย์ได้ศึกษาอย่างนี้แล้ว ทำให้ศึกษาพระบาฬี อรรถกถา และฎีกา เข้าใจได้แจ่มแจ้ง ไม่ผิดพลาด แล้วนำพระธรรมที่ได้จากการศึกษาที่ถุ่กนั้น ไปปฏิบัติ แนะนำสั่งสอนตนและผู้อื่น ทำให้เกิดประโยชน์ตนและผู้อื่น สืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไปตราบนานเท่านาน ได้บุญมากมายไม่สามารถนับได้

ดังนั้น การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก ทำให้มนุษย์ชาติ มีความสุข ความเจริญ และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนนานไปได้

ที่มา : บทความจากหนังสืออนุสรณ์งานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล ๘๐ ปี พระภิกษุทันตธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต เจ้าสำนักเรียนบาฬีใหญ่และพระไตรปิฎก วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง

เรื่องชวนรู้ :

“บาลี” กับ “ปาฬิ” ต่างกันอย่างไร

เหตุใด คำว่า “ปาฬิ” จึงใช้ ห จุฬา

รุ่งอรุณ จันทร์สงคราม

ที่ใช้เป็น”บาลี” (ล ลิง) นั้น จะใช้ในความ
หมายว่า “ระเบียบ แถว แแนว ลำดับ (ปฺนฺติ)”

คราวนี้มาดูรายละเอียดของข้อมูลกัน

ในรูปสัททวิ ตอนที่ว่าด้วยกลุ่มศัพท์อิการันต์
อิติลลิ่งค์ ซึ่งแจกรูปคำตาม “รตฺติ” นั้น มีคำว่า
“ปาฬิ” อยู่ในคาถาท้ายข้อ ๑๘๖ ในรูปสัททวิฎีกา
ข้อเดียวกัน บอกคำแปลไว้ว่า “ปาฐฺว” (แม่บท
แบบเรียน หมายถึงพระพุทฺทพจน์)

ในอภิธาน์ปฺพิทิกกา คาถา ๕๓๙ แสดงคำ
ว่า “ปาฬิ” ในความหมายว่า แถว แแนว (ปฺนฺติ)
และ คาถา ๙๙๖ ซึ่งอยู่ในอเนกัตถวรรค แสดง
คำว่า “ปาฬิ” ในความหมาย ๓ อย่างดังนี้

๑. ขอบคั้น เชื้อน (เสตุ)
๒. พระพุทฺทพจน์ (ตฺนฺติ)
๓. ระเบียบ แถว แแนว ลำดับ (ปฺนฺติ)

แต่เพราะมีคำว่า “บาลี” ในความหมายว่า
“ปฺนฺติ”(ระเบียบ แถว แแนว ลำดับ) ใช้ด้วย^๑
ในอภิธาน์ปฺพิทิกกาสุจิ^๒ จึงแสดงคำว่า “ปาฬิ”
ที่ใช้ในความหมายว่า “ปฺนฺติ” ว่า มีรูปเป็น “บาลี”
ด้วย

ในสัททวิฎีกา ธาตุมาลา แสดงรูปเป็น “ปาฬิ”
หรือแยกเป็น ปาล ธาตุ (ปาลเน รักษา) + อี
ปัจจัย โดยอธิบายว่า ตัว ล ของปาล ธาตุ แปลง
เป็น ห^๓ การแสดงเช่นนี้ เป็นการแสดงกระบวนการ
วิธานภาษาที่จะต้องให้รูปคำสำเร้จนั้น สอดคล้อง
กับคำที่ใช้จริง เพราะธาตุซึ่งเป็นตัวตั้งต้นมีรูป
ต่างจากคำที่ใช้จริง

ในฉนวนทิมคัลลานะ มีข้อมูลปรากฏเป็น
สองอย่าง ดังนี้

อย่างแรก ปรากฏข้อ ๑๙๘ ใช้เป็น “บาลี”
(ล ลิง) ในความหมายว่า “ปฺนฺติ” (ระเบียบ แถว
แแนว ลำดับ) โดยตั้งตัวธาตุว่า ปาล + ลี ปัจจัย
(มีการเปลี่ยน ปาล เป็น ปา) พร้อมแสดงรูปคำ
ที่เป็น “บาลี” ไว้ด้วย

อย่างที่สอง ปรากฏในข้อ ๒๒๘ ใช้เป็น
“ปาฬิ” (ห จุฬา) ในความหมายว่า “ตฺนฺติ”
(พระพุทฺทพจน์) โดยวางตัวธาตุเป็น ปา (ปาลเน
รักษา) + พิ ปัจจัยใช้เป็น พิ ปัจจัยเพื่อให้ตรง
กับคำที่ใช้ (โดยตัดประเศเด็นการแปลง ล เป็น ห
ออกไป) แม้ พิ ปัจจัยนี้ อาจมีข้อสงสัยว่าเป็น ลี
(ล ลิง) ได้หรือไม่ ก็ตอบว่า ต้องเป็น พิ
(ห จุฬา) เพราะบังคับไว้ด้วยลำดับอักษร

ในกรณีทีสัททวิฎีกาแสดงไว้ว่าแปลง ล เป็น ห
อาจมีคำถามเกิดขึ้นว่าแบบนี้สามารถใช้เป็น ล
ตามตัวธาตุได้หรือไม่

ต้องเข้าใจว่าวิธีการที่ท่านแสดงไว้ในกระบวนการ
วิธานภาษานั้น ก็เพื่อให้ผลสำเร็จของรูปคำตรง
ตามรูปคำที่ใช้จริง เพราะในกรณีนี้ท่านวางตัว
ตั้งต้นในวิธีการของไวยากรณ์ไว้ต่างจากคำที่ใช้จริง
ดังนั้น เมื่อวางตัวตั้งต้นไว้ว่า ปาล + อี แต่คำที่
ใช้จริงเป็น “ปาฬิ” การกล่าวตัว ล เป็น ห
จึงต้องมี เพื่อให้รูปคำนั้นสำเร็จตรงกับคำที่ใช้จริง

แต่หากกล่าวตามฉนวนทิมคัลลานะ ที่ว่า
ปา + พิ (ในความหมายว่าพระพุทฺทพจน์) ก็ไม่

^๑ ปรากฏข้อมูลอยู่ในฉนวนทิมคัลลานะ ข้อ ๑๙๘
^๒ อภิธาน์ปฺพิทิกกาสุจิ ดูที่คำว่า “ปาฬิ”
^๓ สัททวิฎีกา ธาตุมาลา ปริงเษที่ ๑๘ จุราทิกมปริทึปะนะ ลการันตธาตุ ดูที่ ปาล ธาตุ (ธาตุตัวแรกในกลุ่มนี้)

จำเป็นต้องกล่าวว่า ตัว ล เป็น พ เพราะรูปคำลงตัวแต่แรกแล้ว

ไม่ควรเข้าใจว่าเมื่อกล่าวว่าแปลงมาจากตัวไหน ก็สามารถกลับไปใช้เป็นตัวเดิมนั้นได้ เพราะถ้าเป็นอย่างนั้น ก็อาจจะกล่าวว่าแทนที่จะใช้เป็น “ปุริโส” ขอใช้เป็น “ปุริสสิ” ตามตัวเดิมแล้วกัน หรือแทนที่จะใช้เป็น “โน” ขอใช้เป็น “อมหโย” ตามเดิมก็แล้วกัน

นี่เป็นหลักการใช้คำตามวิธีอาเทศ ที่จะกลับไปใช้ตามตัวตั้งต้นไม่เหมาะ นอกจากนี้ การใช้สองแบบอยู่ก่อนแล้ว แต่ก็ต้องพิจารณาด้วยว่ากรณีที่มีการใช้เป็นสองแบบนี้ มีความต่างกันในด้านความหมายหรือไม่ เพราะพบได้ว่าคำที่มีการใช้สองแบบนี้ บางคำอาจมีการใช้ในความหมายที่แคบกว้างต่างกัน เช่นคำว่า “ทุกกต” ที่ตัว ต ห้ายคำ มีการเปลี่ยนเป็นตัว ฎ โดยได้เป็น “ทุกกฏ” แต่ความหมายก็ใช้ต่างกัน เพราะคำว่า “ทุกกต” หมายถึงการกระทำที่ไม่ดีทั่วไป แต่คำว่า “ทุกกฏ” นอกจากหมายถึงการกระทำที่ไม่ดีแล้ว ยังหมายถึงอาบัติที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ดีไม่เหมาะสมอีกด้วย

อาจมีคำถามเกิดขึ้นว่าใช้หลัก “ลพานมวิเสโส” (ตัว ล และ พ ไม่ต่างกัน) ได้หรือไม่

หลัก “ลพานมวิเสโส” นั้นเต็มๆ คือ “ลพานมวิเสโส กวจิ” หมายถึงตัว ล และ พ ที่ไม่ต่างกันนั้น เป็นได้ในบางที่ จึงต้องระมัดระวังสังเกต (ตอนที่ท่านพูดเพียง “ลพานมวิเสโส” ในสนธิ^๔ ของคัมภีร์รูปสัทธินั้น เพราะตัวอย่างตรงนั้น ปรากฏเป็นตัว พ แต่สูตรที่กล่าวการลงอาคมใช้เป็นตัว ล ท่านจึงกล่าวเพียงสั้นๆ แต่พอถึงเรื่อง ตัทธิธ^๕ ท่านกล่าวคำให้ครบ เพื่อไม่ให้ลืมนะประเด็นของ “กวจิ” ซึ่งหมายถึงบางที่เท่านั้นที่ไม่ต่างกัน)

ในบาฬีถือว่าพบหลักฐานการแสดงรูปคำเป็นสอง แบบ แต่ต้องไม่ลืมเรื่องความหมายด้วย เพราะหากใช้เป็น “ปาฬิ” จะมีความหมาย ๓ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

แต่ถ้าใช้ “ปาฬิ” จะมีความหมายว่า “ปนติ” อย่างเดียว

ในภาษาไทยแต่ก่อนก็คล้ายตามภาษาบาฬี เพราะเราใช้ในความหมายที่หมายถึงพระพุทธพจน์ ซึ่งรวมถึงภาษาที่ใช้บันทึกพระพุทธพจน์ด้วย จึงใช้เป็น “บาฬิ” อย่างที่ปรากฏในการเรียกตัวอักษรว่า “พ บาฬิ”

ปัจจุบันใช้เป็น “บาลี” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแสดงไว้ แต่ต้องไม่ลืมว่าคำที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานไม่ได้แสดงไว้นั้น ใช้ไม่ได้ก็หาไม่ เพราะมีคำมากมายที่พจนานุกรมฉบับดังกล่าวไม่ได้แสดงไว้ แต่มีใช้ในภาษาดังนั้น จึงเกิดมีพจนานุกรมฉบับอื่นๆ ขึ้นด้วย

จะอย่างไรก็ตาม ณ เวลานั้นถือได้ว่าในภาษาไทย คำว่า “บาฬิ” เราสามารถใช้ได้ทั้งสองแบบพร้อมแต่ก่อนเคยใช้เป็น “บาฬิ” (พ บาฬิ) แล้วมาเปลี่ยนใช้เป็น “บาลี” (ล ลิง) จึงอยู่ที่การพิจารณาเลือกใช้ ถ้าต้องการให้คล้องตามความหมายในภาษาบาฬี ที่หมายถึงพระพุทธพจน์รวมทั้งภาษาที่ใช้ในพระพุทธพจน์ด้วย ก็ควรที่จะใช้เป็น “บาฬิ”

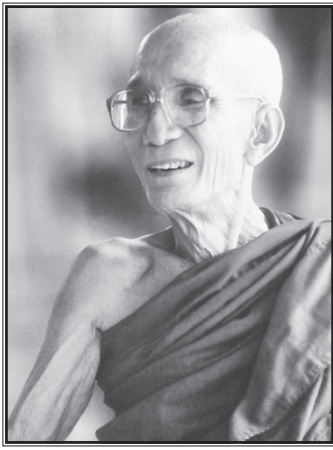
มีข้อควรระวังอยู่นิดหนึ่งว่า อย่าไปคิดว่าใช้เป็นแบบเดียว คือเป็น “บาลี” (ล ลิง) ตามที่ลงตัวมาแล้วไม่ดีหรือ ตัว พ ใช้เป็น ล นะดีแล้วเขียนง่ายดีด้วย

เพราะหากคิดทำนองนี้ ต่อไปอาจพบการเปลี่ยนตัว พ ไปใช้ ตัว ล ในคำอื่นๆ อีก เช่นคำว่า “สนามกีฬา” อาจเป็น “สนามกิลา” เป็นต้น

ที่มา : บทความจากหนังสืออนุสติงานบุญ อานุสรณ์งานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล ๙๐ ปี พระภิกษุทันตธัมมานันท์มหาเถระ อัครมหาบัณฑิต เจ้าสำนักเรียนบาฬีใหญ่และพระไตรปิฎก วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง

^๔ รูปสัทธินิ ท้ายข้อ ๓๔

^๕ รูปสัทธินิ ท้ายข้อ ๔๑๒

บันดาลใจ :

ซูพระพม่า 'ธัมมานันตะ' วัดท่ามะโอ

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ ต้นแบบครูสอนบาลีสงฆ์ไทย

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ เจ้าคณะใหญ่
หนกลาง และกรรมการมหาเถรสมาคม (มส.)
เปิดเผยว่า จากการที่คณะสงฆ์ไทยดำเนินการ
สานสัมพันธ์กับคณะสงฆ์แห่งสหภาพพม่า
ในด้านวิปัสสนากัมมัฏฐานและการเรียนการ
สอนบาลีนั้น

เมื่อวันที่ ๕-๖ ก.ค.ที่ผ่านมา อาตมาได้
เดินทางไปร่วมงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย
หลวงพ่อดัมมานันตะ อัครมหาบัณฑิต
อดีตเจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ อ.เมือง จ.ลำปาง
ในโอกาสที่ครบรอบมรณภาพ ๑ ปี

ซึ่งหลวงพ่อดัมมานันตะ เป็นพระสงฆ์
พม่าที่ได้เข้ามาช่วยสอนวิชาบาลีให้แก่คณะ
สงฆ์ไทย โดยการนิมนต์ของคณะสงฆ์นครสวรรค์
เมื่อปี ๒๕๐๒ หลวงพ่อดัมมานันตะได้เริ่ม
กิจการเผยแผ่พระศาสนาทางด้านพระปริยัติ
ธรรม ด้วยการตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้น

ปี ๒๕๑๐ ก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม
ให้มีชื่อเสียงขึ้น จนถึงปัจจุบันนี้ มีศิษย์สอบ
ได้ทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลีทุกปี
เป็นจำนวนมาก

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์กล่าวต่อว่า การ
ศึกษาพระไตรปิฎก จำเป็นต้องอาศัยคัมภีร์
พื้นฐาน ๔ คัมภีร์ คือ คัมภีร์ไวยากรณ์ คัมภีร์
อภิธาน์ปทีปิกา คัมภีร์วุดโตทยฉันโทปกรณ
และคัมภีร์สุโพธาลังการ หลวงพ่อดัมมานันตะ
ก็เป็นผู้ริเริ่มให้มีการศึกษาคัมภีร์พื้นฐานของ
พระไตรปิฎกทั้ง ๔ คัมภีร์นั้น

ด้วยการสอนอธิบายและให้นักศึกษาท่องจำ
คัมภีร์เหล่านั้น พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ จน
ได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
ภาษาบาลี สำหรับคัมภีร์ที่ใช้เป็นหลักสูตรใน
การศึกษา และใช้เป็นคัมภีร์ค้นคว้านั้น
หลวงพ่อดัมมานันตะได้มอบหมายให้จัดพิมพ์
ไว้ มีรวม ๒๐ คัมภีร์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการ
พัฒนาการเรียนการสอนบาลีในประเทศไทย
ให้เจริญก้าวหน้า และทำให้พระสงฆ์ไทยได้รู้
พระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง

โดยในปี ๒๕๓๔ รัฐบาลพม่าได้เห็น
เกียรติคุณความดีในด้านการเผยแผ่พระศาสนา
ของท่านพระอาจารย์ภัททันตะ ธัมมานันต-
มหาเถระ จึงได้พร้อมใจกันถวายสมณศักดิ์
“อัครมหาบัณฑิต”

“การจัดงานครั้งนี้ นอกจากงานบำเพ็ญ
กุศลแล้ว ยังมีเสวนาเชิงวิชาการ เรื่องคัมภีร์
ในพระพุทธศาสนากับหลวงพ่อดัมมานันตะ
โดยนักวิชาการและลูกศิษย์ พัฒนาการเรียน
การสอนบาลีในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า
และทำให้พระสงฆ์รู้พระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง
ในการสร้างคุณภาพให้แก่พระสงฆ์ อย่งไร
ก็ตาม อาตมากำลังเร่งส่งเสริมให้พระสงฆ์ไทย
ได้เรียนรู้ด้านวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อที่จะ
ได้นำไปเผยแผ่ต่อประชาชน” เจ้าคณะใหญ่
หนกลางกล่าว

ขอบคุณ ข่าวสดออนไลน์
สิริสวัสดิ์ ฤมวาร
๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ชวนคิด :

ไร้ข้อกังขา

พระมหาไพโรจน์ ญาณกุศล

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกล้วนต้องมีฐานเป็นที่รองรับ แม้กระทั่งภาษาที่ใช้พูดใช้อ่าน เขียนกันทุกวันนี้ก็มีฐานเป็นของตนเอง และภาษาบาลีก็เช่นกัน **ฐานของภาษาบาลีคือหลักไวยากรณ์บาลีนั่นเอง**

การเรียนรู้ภาษาบาลีให้แตกฉานกระจ่างชัด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาไวยากรณ์บาลีให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในเบื้องต้น

หลวงปู่ใหญ่แห่งวัดท่ามะโอ* เห็นความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้ริเริ่มจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนไวยากรณ์บาลีใหญ่ขึ้น ที่วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง และได้สอนด้วยตัวเองมาโดยตลอด ระยะเวลาที่ท่านชราภาพมาก จึงไม่สามารถที่จะสอนได้เองเหมือนก่อน (ปัจจุบันท่านมรณภาพแล้ว เมื่อพ.ศ. ๒๕๕๕)

สมัยนี้ไม่มีประเทศไหนถิ่นไหนที่ใช้ภาษาบาลีมาพูดหรือเขียนในชีวิตประจำวัน ภาษาบาลีจึงไม่มีการเพิ่มถ้อยคำใหม่

เหตุที่พระพุทธองค์ใช้ภาษาบาลีเป็นภาษาในการเผยแผ่พระธรรมโดยไม่ใช้ภาษาอื่น เพราะภาษาบาลี เป็นภาษาที่สามารถแยกออกเป็นธาตุเป็นเป็นปัจจัยซึ่งเป็นตัวสำคัญในการค้นหาองค์ธรรมได้ ยกตัวอย่างอาทิเช่น คำว่า **พุทฺธ** แยกว่า (พุธ - ต) พุธ ธาตุ กับ ต ปัจจัย

พุท ธาตุ มีความหมายว่า รู้ ส่วน **ต** ปัจจัย ช่วยกำชับเนื้อความว่า คือ ตัวผู้รู้เอง ไม่ใช่สิ่งที่ถูกรู้ หรือ ผู้ที่ถูกสั่งให้รู้

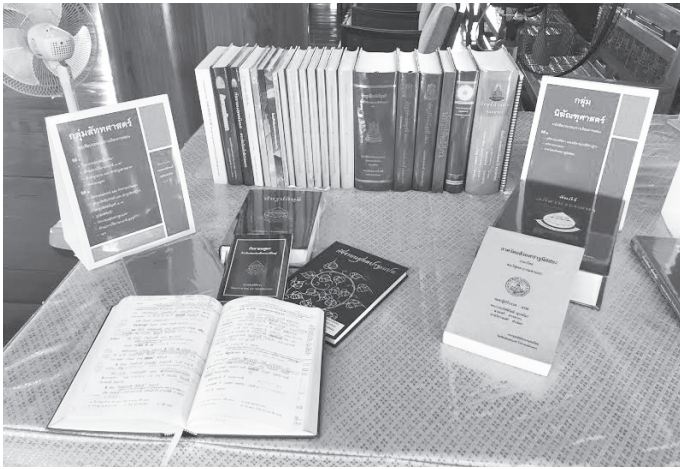
ฉะนั้น คำนี้จึงทำให้เข้าใจได้ว่า หมายถึง **ผู้รู้** ส่วนจะรู้อะไรนั้น ก็ให้ดูว่า คำนี้ใช้กับใครอีกต่อหนึ่ง เนื่องจากเป็นคำที่ใช้กล่าวถึง **พระพุทธเจ้า** จึงเป็นการรู้ร้อยยี่สิบ

ธาตุ หมายถึง คำที่ทรงความหมายที่แท้ เช่น กิริยาอาการต่างๆ มีการเดินเหิน เป็นต้น

* พระภิกษุทันตธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต

ส่วน **ปัจจัย** หมายถึง คำที่ช่วยบอกให้ทราบถึงความเป็นผู้กระทำด้วยตนเองหรือถูกกระทำ เป็นต้น

ภาษาบาลีเป็นภาษาที่สื่อถึงสภาวะความเป็นอยู่จริง มีอยู่จริง ได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนกว่าภาษาอื่นๆ เพราะธาตุและปัจจัยนั่นเองที่ทำให้รู้สึกถึงภายในของภาษา

หากบอกว่า “ภาษาบาลีเป็นภาษาธรรมะ” หรือ “จะเรียนธรรมะให้ได้ก็กินทั้งที่ ต้องหันมาเรียนด้วยภาษาบาลี” คงจะไม่ผิด

จึงถือว่าภาษาบาลีเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจธรรมะของพระพุทธองค์ได้อย่างลึกซึ้ง

ตัวธาตุต่างๆ คำที่มีอยู่ในภาษาบาลี ทำหน้าที่เป็นสื่อธรรมะเชิงลึกได้เป็นอย่างดี เพราะธาตุเป็นรากฐานตัวแปรที่ดีสำหรับภาษาบาลี ด้วยเหตุนี้รากฐานจึงมีความสำคัญอย่างมาก

ตัวธาตุ คือ ผู้บ่งบอกและชี้แนะให้เห็นถึงความเป็นจริงของสิ่งนั้นๆ รู้ถึงธาตุถึงปัจจัยเท่ากับได้รู้สึกถึงความเป็นจริงของภาษาบาลีเช่นเดียวกัน

ภาษาบาลีเป็นคำบัญญัติที่ใช้เป็นสื่อในการศึกษาข้อมูลทางปริยัติ ในขั้นต้นขั้นพื้นฐานนั่นเอง

การประพจน์**ปฏิบัติธรรม**ที่จะให้ได้ผลที่ดีต้องมี**ปริยัติเป็นฐาน** การปฏิบัติที่ไร้ปริยัติย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้สูง เมื่อก้าวพลาดก็ย่อมพลาดทำเป็นธรรมดา จะหลีกเลี่ยงการเรียนรู้อันปฏิบัติคือภาษาไปไม่ได้

การปฏิบัติที่ถูกต้องและชัดเจน ต้องมาจากปริยัติที่ชัดเจนและถูกต้อง มิฉะนั้นจะไม่สามารถนำพาไปสู่ปฏิเวธได้ ปริยัติที่ไร้ปฏิบัติก็ไม่สามารถนำพาไปให้ถึงซึ่งปฏิเวธได้อย่างแน่นอนเช่นกัน ถือได้ว่า**ปริยัติเป็นฐานของปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นฐานของปฏิเวธ**

หลักสูตรด้านไวยากรณ์บาลีที่หลวงพ่อดำใหญ่วัดท่ามะโอท่านวางไว้นั้น นับเป็นหลักสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างความเข้าใจอย่างแนบแน่นให้แก่ผู้ศึกษาภาษาบาลีได้เป็นอย่างดี เพราะมีความละเอียดลึกซึ้งชัดเจนและครอบคลุมได้ทั่วถึง ที่จะนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาภาษาบาลี สมกับข้อความที่ว่า “หลักสูตรบาลีใหญ่ มีความใหญ่พอที่จะเป็นรากเป็นฐานที่ดีต่อการศึกษาภาษาบาลี ได้เป็นอย่างดีเยี่ยมตลอดไป อย่างไร้ข้อกังขา”

ที่มา : บทความจากหนังสืออนุสติกาอนุสรณ์ หนังสืออนุสรณ์งานบำเพ็ญกุศลอายุวัฒนมงคล ๘๐ ปี พระภัททนต์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต เจ้าสำนักเรียนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก วัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง

ในกระแสข่าว :

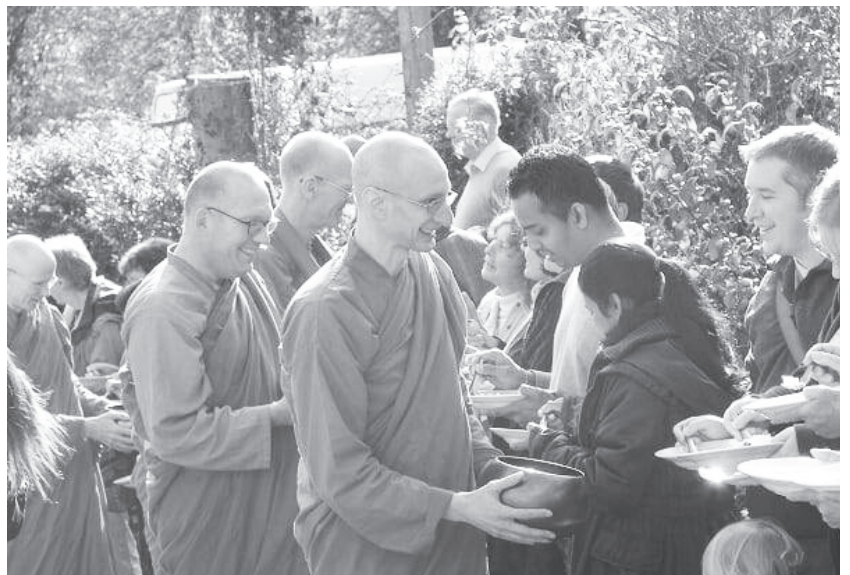
ศาสนาพุทธ หยั่งรากลึกในอิตาลี

กองบรรณาธิการ

เร็ว ๆ นี้มีข่าวว่า ประเทศอิตาลียกระดับพระพุทธศาสนาให้เป็นศาสนาประจำชาติ ทัดเทียมศาสนาคริสต์ ซึ่งข้อเท็จจริงคืออิตาลีเคยยกคริสตศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ทำให้เกิดความขัดแย้งแตกแยกกันในสังคม รัฐบาลจึงประกาศยกเลิก คือไม่ให้มีศาสนาใดเป็นศาสนาประจำชาติอีก แต่ให้มีการรับรองตามกฎหมายเป็นศาสนาในประเทศอิตาลีได้ รวมทั้งศาสนาพุทธด้วย ปัจจุบันนี้ ศาสนาพุทธได้รับการรับรองเป็นศาสนาของประเทศอิตาลีโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ได้เป็นศาสนาประจำชาติตามที่ เป็นข่าวแต่ประการใด

รายการทันโลก ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ได้เดินทางไปทำข่าวยังนครรัฐวาติกัน ประเทศอิตาลี โดยพิธีกร **คุณช่อมก วิริยานนท์** ได้ไปสืบเสาะหาความจริงที่วัดสันตจิตตาราม ซึ่งเป็นวัดสายหลวงพ่อบา ตั้งอยู่บนเนินเขา ท่ามกลางธรรมชาติ สงบ ลึบปายะ สวยงาม วัดนี้เป็นวัดพุทธเถรวาทแห่งแรกของประเทศไทยในประเทศอิตาลี ซึ่งแรกเริ่ม เกิดจากศรัทธาของของชาวอิตาลีได้ซื้อบ้านถวายเป็นวัด ต่อมาเมื่อมีญาติโยมศรัทธามากขึ้น สถานที่จึงคับแคบ ต้องย้ายมาอยู่ที่ปัจจุบัน กิจกรรมของชาวพุทธที่มาร่วมนี้ก็มีทั้งการสวดมนต์ ไหว้พระ และเจริญจิตตภาวนา

พระครูสันติธรรมวิเทศ (ปรีชา) รองเจ้าอาวาสวัด เป็นพระไทยรูปแรกที่มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศอิตาลี ร่วมกับพระสงฆ์ชาวอิตาลีอีก ๒ รูป ท่านให้ความกระจ่างเรื่องนี้ว่า ศาสนาพุทธได้รับการบรรจุให้เป็นศาสนาในประเทศอิตาลี รับรองโดยรัฐสภา โดยนายกรัฐมนตรีลงนาม ชาวอิตาลีที่เข้ามาศึกษาธรรมที่วัดนี้ ก็เหมือนชาวตะวันตกทั่วไปที่หนักทางเหตุผล ต้องพิจารณาและทดลองด้วยตัวเอง จึงจะยอมรับเชื่อถือ ต่างกับชาวพุทธไทยที่เน้นศรัทธา และพร้อมจะปฏิบัติตามโดยง่าย หลายท่านให้สัมภาษณ์ว่า เหตุที่สนใจธรรมะเพราะมีความทุกข์ออกจากทุกข์ไม่ได้ ได้ทดลองปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอื่นๆ มาก่อน และสุดท้ายพบว่าพระพุทธศาสนาคือคำตอบ ทำให้เข้าใจว่าทุกสรรพสิ่ง ล้วนเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป รู้จักปล่อยวาง เมื่อชีวิตเข้ามาสัมผัสแนวทางธรรมนี้ หลายท่านพบว่ามุมมองของชีวิตเปลี่ยนไปทุกอย่างไม่มีอะไร

ระบบการบวชที่วัดนี้ก็ยังคงรูปแบบวัดสาขาของวัดหนองป่าพง โดยกุลบุตรต้องมาอยู่ปฏิบัติธรรมเป็นผ้าขาว ๑ ปี หากผ่านเกณฑ์แล้ว ก็ต้องบวชเป็นสามเณรอีก ๑ ปี จึงจะได้อุปสมบทเป็นพระสงฆ์ โดยศาสนา-

พุทธในอิตาลี แบ่งเป็น สายธิเบต ๔๗ องค์กร นิกายเซนจากญี่ปุ่น ๓๗ องค์กร และนิกายเถรวาท ๑๕ องค์กร โดยปัจจุบันมีวัดไทยอยู่ทั้งหมด ๔ แห่ง ซึ่งวัดป่าสันตจิตตารามแห่งนี้ มีพระสงฆ์จำพรรษาทั้งหมด ๗ รูป และมีสามเณร ๑ รูป กับผ้าขาวอีก ๒ ท่าน

คุณมาริโอ ญาณวโร อดีตสมาชิกสหภาพสมาคมพุทธในอิตาลี กล่าวว่าจุดที่ทำให้รัฐบาลเชื่อมั่น ยอมรับ และให้โอกาส ในกระบวนการผลักดันให้ศาสนาพุทธเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการเป็นศาสนาในอิตาลีที่มีการรับรองที่ถูกต้องกฎหมาย เราใช้หลักการว่า **ทุกคนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน จึงควรมีสติเท่าเทียมกันในการเลือกนับถือศาสนา** ซึ่งเมื่อรัฐบาลยอมรับหลักการนี้แล้ว ก็ยอมรับศาสนาพุทธเป็นศาสนาตามกฎหมายของอิตาลีในที่สุด และเปิดโอกาสให้ชาวพุทธสามารถประกอบกิจกรรมตามหลักพระพุทธศาสนาได้หลายอย่าง ทั้งการศึกษา เผยแผ่ธรรม และสามารถขยายไปในองค์กรต่างๆ เช่น เรือนจำ โรงพยาบาล รวมถึงการช่วยเหลือผู้ป่วยตามวิถีพุทธ ฯลฯ

โดยการเรียกร้องสิทธินี้ ได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการยื่นคำร้องเข้าสภา พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้รับอนุมัติ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการลงนาม พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงมีการรับรอง แต่ยังคงต้องรอถึง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงจะมีผลบังคับใช้ได้จริง นั่นหมายถึง ศาสนาพุทธได้รับการรับรองเป็นศาสนาของประเทศอิตาลีโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่มิได้เป็นศาสนาประจำชาติตามที่เป็นการเข้าใจกัน ทั้งนี้ความสำเร็จของความพยายามผลักดันมายาวนานนี้ ได้ใช้หลักการเผยแผ่ของพระ-

โพธิญาณเถร (หลวงพ่ocha สุภัทโท) คือฝึกคนยุโรปหรือคนในพื้นที่ให้กลับมาสอนกันเอง ซึ่งช่วยลดปัญหาการต่อต้านพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

หลวงพ่อดินทปาโล เจ้าอาวาส วัดป่าสันตจิตตารามกล่าวว่า เคล็ดลับการสอนของหลวงพ่ochaคือ ทำให้ดู มากกว่า พูดให้ฟัง

คุณธนา เวสโกสิทธิ์ เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงโรม ชี้แจงเพิ่มเติมว่า สถานทูตได้เข้ามาช่วยผลักดันการยกระดับฐานะของพระพุทธศาสนาครั้งนี้ โดยช่วยดูเรื่องข้อกฎหมายในรายละเอียด ตามที่ทราบขั้นตอนว่าต้องมีการลงนามระหว่างผู้นำศาสนากับประธานาธิบดี ซึ่งรัฐสภาต้องยอมรับด้วย ทั้งนี้ สหภาพพุทธศาสนิกชนเป็นตัวแทนของชาวพุทธในอิตาลี ในการลงนามกับประธานาธิบดี โดยผ่านการรับรองของรัฐสภา ทำให้ปัจจุบันนี้ศาสนาพุทธมีสถานะตามกฎหมายที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ เท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายอิตาลีได้

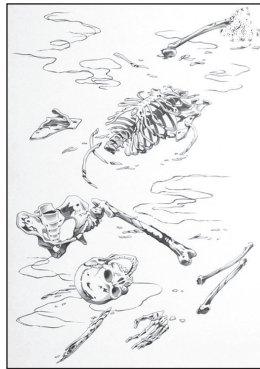
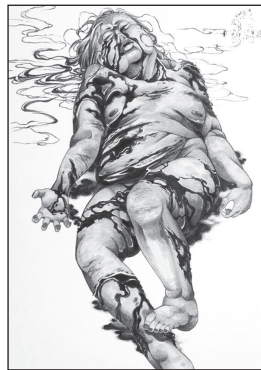
บทสรุปจากข่าว พระพุทธศาสนาสอนเรื่องทุกข์และการดับทุกข์ และบอกทางดำเนินไปสู่ความดับทุกข์นั้น โดยในการเดินทางนี้ทุกคนต้องเดินด้วยตัวเอง ไม่อาจดับทุกข์ได้

ด้วยการอ่อนน้อมร้องขอ ดังนั้น สถานภาพของพระพุทธศาสนาที่ได้รับการรับรองจากรัฐตามกฎหมายในประเทศอิตาลีครั้งนี้ จึงเป็นเพียงเครื่องมืออำนวยความสะดวกในระหว่างการเดินทางเท่านั้น แต่จุดหมายปลายทางที่แท้จริง คือการออกจากทุกข์ ไปจนถึงการสิ้นสุดการเวียนว่ายตายเกิดนั้น ถือเป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนที่จะต้องเพียรพยายามด้วยตัวเอง

อีกประเด็นที่น่าคิดคือ ชาวพุทธในประเทศไทย นับว่ามีบุญวาสนามากที่ได้มาเกิดในดินแดนแห่งแผ่นดินธรรมของพระพุทธศาสนา เราเกิดมากับพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิต เรามีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ที่จะเป็นชาวพุทธที่มีศรัทธา สามารถบำเพ็ญประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อม สรุปลือสามารถทำหน้าที่ของชาวพุทธที่ดีได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องรอให้กฎหมายรองรับ ไม่ต้องพยายามผลักดันเพื่อสิทธิทางศาสนายาวนานถึงเกือบ ๓๐ ปี เหมือนในประเทศอิตาลี และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคตะวันตก แต่เราเป็นพวกใกล้เกลือกินด่างกันหรือเปล่า ลองถามตัวเองกันหน่อย ก็อยู่ที่เราแต่ละคนแล้ว ว่าได้ใช้สิทธิ์ของการเป็นพุทธศาสนิกชนดีพอหรือยัง

ที่มา : ขอขอบคุณ รายการทันโลก ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ไทย พีบีเอส วันเสาร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ เวลา ๒๒.๓๐ - ๒๓.๐๐ น.

กวีธรรม :

ชวนดูกายเน่า เข้าพรรษา

กายอันเน่า เป็นที่เมา ของสาวหนุ่ม
พาลหมกมุ่น บัณฑิตหนุ่ม พอจุนเจือ
มีกลิ่นตด เป็นเครื่องหมาย ว่ากายเหม็น
กินทุกวัน กันมันเน่า ฝ้าบ้ำเรอ
กายคตา สติมา ค่อยริเริ่ม
วิปัสสนา อนิจจา ดูดีดี

แท้ก็กลุ่ม กองซากผี ช่างดีเหลือ
มาอยู่เพื่อ พันไป ไม่ใช่เธอ
มากล้าเช็ญ กลับหลงไหล ให้เสนอ
พอเราผลอ ก็จากไป ไฉนไฉน
แล้วค่อยเสริม สมาธิใส ให้สุขศรี
อมตะซ่อน ในกายนี้ ที่นิพพาน ฯ

ปัญญา

เรื่องเล่าสำหรับเยาวชน :

ความสำคัญของใจ เรื่องของมัญชุสวกุณฑลี

เรื่อง : มโนรลปุรณี

ภาพ : น้องขวัญ

คุณแม่บรรจงเอาผ้าขนหนูชุบน้ำฝืนน้อยเช็ดทั่วใบหน้าและลำคอ รวมทั้งแขนสองข้างของน้องขวัญ เพื่อช่วยบรรเทาไอร้อนจากพิษไข้ จากนั้นจึงพับผ้าฝืนน้อยซึ่งยังหมาดๆ อยู่วางลงเบาๆ บนหน้าผากของลูกสาวด้วยความห่วงใย

 คุณแม่ : “นอนเถอะนะลูก ตัวยังอ่อนอยู่ ทานยาแล้วเดี๋ยวคงดีขึ้นล่ะลูก” คุณแม่กล่าวพลางลูบผมลูกสาว

 น้องขวัญ : “คุณแม่ขา คินนีหนูอดไปสวดมนต์ นั่งสมาธิกับคุณแม่ในห้องพระเลย พระพุทธเจ้าคงไม่ตำหนิหนูนะคะ” น้องขวัญโอดครวญเสียงอ่อย พร้อมไอแค้นๆ

“หนูยังไม่หายดี พระพุทธเจ้าไม่ว่าหรอก
จะ พຽງนี้หายแล้วค่อยมาสวดมนต์นั่งสมาธิ
ในห้องพระกับคุณแม่ละลูก แค่นี้ทำจิต
เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าก็เป็นบุญมากแล้ว มี
เรื่องเล่านะ ชายหนุ่มคนหนึ่งป่วยมากขนาด
ยกมือไหว้ยังไม่ไหว แต่ทำจิตเลื่อมใสใน
พระพุทธเจ้า ตายแล้วเขาได้ไปเกิดเป็นเทวดา
ทันทีเลยนะ” คุณแม่เกริ่นความหลังให้กำลังใจ
น้องขวัญ

“คุณแม่เล่าให้ฟังบ้างสิคะ” น้องขวัญ
ตาแป๋ว

“เป็นเรื่องของชายหนุ่มชื่อมัญญกุนทลิจ๊ะ
เขาเป็นลูกพราหมณ์ ชาวสาวดี พ่อแม่
รวยมากแต่ขี้เหนียวสุดๆ ไม่เคยให้อะไรใคร
สักอย่าง แต่ก็ยังมีใจเอาทองตีเป็นตุ้มหู
เก๋ๆ ให้ลูกชาย ๑ คู่ ใครๆ จึงเรียกเขา
ว่ามัญญกุนทลิจ๊ะ แปลว่า ‘มีตุ้มหูเก๋ๆ’ ตุ้มหู
นั้นพ่อเป็นคนทำเองด้วยนะ ไม่ได้จ้างช่าง
เพราะเสียค่าจ้าง”

“แหม พ่อของนายตุ้มหูเก๋ๆเนี่ย ชึ่งก
จริงๆ ค่ะ” น้องขวัญรำพึง

“หนีนะ เลยลูก ที่นี้พ่ออายุ ๑๖ ปี
มัญญกุนทลิจ๊ะป่วยหนัก แม่จึงขอร้องให้พ่อพา
ไปหาหมอ แต่พ่อก็ไม่ไปเพราะกลัวเสียเงิน
เที่ยวไปถามหมอว่าป่วยอย่างนั้นๆ ต้องใช้ยา
อย่างไร แล้วก็ไปหารากไม้ใบไม้ตามที่หมอ
บอกมาต้มให้ลูกกิน” คุณแม่เล่าแบบปลงๆ

“อาการของมัญญกุนทลิจ๊ะมีแต่ทรุด จนไม่มี
ทางรักษา พ่อจึงยอมไปหาหมอ แต่หมอต่าง
ก็เห็นว่าไม่รอดแน่ก็ปฏิเสธ พอรู้ว่าลูกของ
แกคงตายแน่ คิดว่าหากมีคนมาเยี่ยมที่บ้าน
เดี๋ยวจะเห็นทรัพย์สมบัติ จึงช่วยกันหามลูก

ออกมาอนที่ระเปียง” คุณแม่เล่า ชวนให้
เห็นภาพสลดใจ

“คุณแม่คะ ทำไมพ่อแม่มาตุ้มหูเก๋ๆ
นี้ใจร้ายจัง ถ้าพาไปหาหมอแต่แรกเขาคงไม่
ต้องตาย ดุซึ พ่อใกล้ตายแทนที่จะดูแล
อย่างดี กลับย้ายเขาออกมาอนที่ระเปียงอีก”
น้องขวัญทำตาปรอยด้วยความสงสาร

“เป็นพ่อแม่ที่ทำได้ยากจริงๆ พอตีวันนั้น
พระพุทธเจ้าทรงแผ่ขั้วพระญาณตรวจดู
หมู่สัตว์ ทรงเห็นอุปนิสัยของมัญญกุนทลิจ๊ะ
จึงเสด็จมาโปรด” น้องขวัญตาเป็นประกายเมื่อ
ฟังถึงตอนสำคัญ

“ขณะที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาถึง มัญญ-
กุนทลิจ๊ะกำลังนอนหันหน้าเข้าหาฝาเรือน พระ-
พุทธเจ้าทราบว่าเขาไม่เห็นพระองค์ จึงทรง
แปลงพระรัศมีไปวาบหนึ่ง เขาคิดว่านี่แสงอะไร
กันหนอ ? แล้วหันหน้าออกมามอง ได้เห็น
พระพุทธเจ้า จึงคิดว่า เป็นเพราะพ่อเราเป็น
อัมพาต เราจึงไม่ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้
ประเสริฐ ไม่ได้ทำสิ่งดีๆ ไม่ได้ถวายทาน
หรือฟังธรรม ตอนนี้ แม่แต่มือของเราก็กบไม่
ไหวเสียอีก เขาคิดแล้ว จึงทำจิตให้เลื่อมใส
ในพระพุทธเจ้า” คุณแม่ยิ้มน้อยๆ

“สาธุ แต่หนูยังยกมือไหว้ได้นะคะคุณแม่”
น้องขวัญพูดพลางยกมือไหว้ระลึกถึงคุณ
พระพุทธเจ้า

“จะลูก การทำจิตเลื่อมใสก็เป็นบุญกุศล
มาก เมื่อพระพุทธองค์ทรงทราบว่าเขาทำจิต
ให้เลื่อมใสในพระองค์แล้ว ก็เสด็จออกไป
พอลับตาเท่านั้น มัญญกุนทลิจ๊ะก็ตาย ไปเกิดใน
วิมานทองทันทีราวกับว่าหลับแล้วตื่นขึ้นมาเลย
นะลูก” คุณแม่ทำเสียงตื้นตันเล็กน้อย

“เป็นการจากไปที่ยอดเยี่ยมมากเลย หลับแล้วตื่นมาในวิมานบนสวรรค์ทันที” น้องขวัญฟังแล้วอดดีใจกับเขาไม่ได้

“ก็ด้วยอานิสงส์ที่เขาทำจิตเลื่อมใส นั่นแหละ ฝ่ายพ่อเขา พอทำศพลูกชายแล้วก็ได้แต่ไปยื่นร้องให้ที่ป่าช้าทุกวัน คร่ำครวญว่าลูกชายคนเดียวของพ่ออยู่ไหน มาหาพ่อเถิด” คุณแม่ทำเสียงโอดครวญตามเรื่องเล่า

“แหม ตอนป่วยก็ไม่พาไปหาหมอ พอตายแล้ว จะมาร้องไห้หาทำไมเนี่ย” น้องขวัญวางค้อนวงเล็กๆ

“เขาก็รักลูกนะ แต่เอาชนะความขี้เหนียวไม่ได้นะ ฝ่ายเทพบุตรมีภูษณคุณทลี อยู่ในสวรรค์ระลึกถึงทิพยสมบัติของตนก็รู้ว่าได้มาเพราะทำจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า มองเห็นพ่อย้ายนรียงให้อยู่ที่ป่าช้าทุกวัน จึงเนรมิตตนคล้ายมีภูษณคุณทลี ลงมายืนร้องไห้ในป่าช้านั้น พราหมณ์ได้ยินเสียงคนร้องไห้ เหลียวไปเห็นชายหนุ่มคล้ายลูกของเขา จึงเดินเข้าไปหาและถามว่า เจ้าหนุ่มเอ๊ย แต่งตัวคล้ายลูกเรามา ยืนร้องไห้ ทุกข์เรื่องอะไรอยู่ เทวดาก็ถามว่าแล้วท่านละ ทุกข์อะไรจึงร้องไห้อยู่ ? พราหมณ์ก็ว่าเขาคิดถึงลูกชายที่เพิ่งตายจากไป” คุณแม่พูดพลางขยับหมอนให้น้องขวัญนอนสบายขึ้น

“ขอบคุณค่ะคุณแม่ ค่อยหายใจหนักขึ้นหน่อยค่ะ” น้องขวัญยิ้มให้คุณแม่

“แล้วเทวดาก็พูดว่า เรามีรถทองคำอยู่คันหนึ่ง สวยงามมาก แต่ไม่มีล้อ จึงตรอมใจคงจะตายเพราะเหตุนี้ พราหมณ์จึงว่า ท่านต้องการล้อทองหรือแบบไหน ขอจงบอกมาเถิด เราจะจัดหามาให้” คุณแม่เล่าต่อ

“แหม ทำใจดีก็หายไปแล้วนะคะคุณแม่” น้องขวัญอดค้อนไม่ได้

“เทวดาท่านฉลาดมาก ท่านก็นึกว่าแหม เมื่อเราป่วยหนักนั้นไม่ยอมเสียเงินรักษา ตอนนี้เห็นเรามีรถทองจะยอมจ่ายล้อรถทองให้ ต้องตัดนิสัยสักหน่อย คิดแล้วเทวดาก็พูดว่า ต้องการดวงจันทร์หรือดวงอาทิตย์เท่านั้น มาทำล้อ หากได้มา รถของเราคงจะงามเยี่ยม” คุณแม่เสียงดังขึ้น

“แล้วจะหาได้รึ ล้อดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ในโลกนี้ ?” น้องขวัญอดสงสัยไม่ได้

“นั่นนะสิลูก พราหมณ์จึงว่า ท่านบ้าแหงๆ ต้องการสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ช่างโง่เขลาจริงๆ ตายเกิดอีกเท่าใด ก็ไม่อาจดึงเอาดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มาเป็นล้อรถได้หรอก” คุณแม่ทำเสียงเข้มปนขำ

“พอดาพราหมณ์พูดจบ ชายหนุ่มก็ตอบว่า นี่พราหมณ์ ข้าต้องการสิ่งที่พอมองเห็นได้ ส่วนท่านร้องไห้คร่ำครวญเพราะต้องการสิ่งที่มีมองไม่เห็น ใครจะโง่กว่าใคร ลองคิดดู” คุณแม่เล่าต่อตอนสนุก

“เทวดาท่านฉลาดจริงๆ นะคะ หาทางสอนจนได้” น้องขวัญอดหัวเราะเบาๆ ไม่ได้

“บุญของพราหมณ์นะ พอได้ฟังก็ได้สติว่า ชายหนุ่มพูดถูก ตนเป็นผู้โง่เขลา กว่า เพราะต้องการสิ่งที่มองไม่เห็น และไม่เคยมีใครเรียกคืนมาได้ จึงได้กล่าวชมเชยชายหนุ่ม” คุณแม่หยิบผ้ามาเช็ดหน้าให้ลูกสาวอีก ก่อนเล่าต่อ

“พราหมณ์พูดว่า เรานี้เป็นผู้เร่าร้อน กระวนกระวายมาก เรากลายเป็นผู้เย็น เพราะท่านนำน้ำแห่งความเห็นแก่ตัวมาดับไฟ

ท่านได้ออนลูกศรคือความโศกจากความระลึกถึงลูกชายออกจากใจเรา” คุณแม่เล่าซ้ำๆ

 “แหม พุดดีจริงนะ บุญของพ่อชี้เหนียวแท้ๆ” น้องขวัญเอ่ยขึ้น

 “แล้วพราหมณ์ได้ถามว่าเจ้าหนุ่มคือใคร เทวดาก็บอกว่าเขาคือมีภุมมฤกษ์นั่นเอง ได้ทำกุศลไว้ก่อนตาย จึงได้ไปเกิดเป็นเทพ พราหมณ์ก็งงว่าอยู่ด้วยกันมาอย่างไม่เคยเห็นลูกให้ทานหรือรักษาศีล แล้วไปสวรรค์ได้เพราะเหตุใด เทวดาจึงเล่าเรื่องที่พระพุทธรเจ้าเสด็จมาโปรด พราหมณ์ฟังแล้วเกิดปีติปราโมทย์เป็นอันมาก กล่าวว่ น่าอัศจรรย์จริง การทำจิตเลื่อมใสพระพุทธรเจ้ามีผลขนาดนี้ เขาจะทำใจให้เลื่อมใส นับถือพระพุทธรเจ้าในวันนี้ทีเดียว เขาปฏิญาณกับเทวดาว่าจะรักษาศีลให้ทาน และเลื่อมใสในพระรัตนตรัย แล้วไปเฝ้าพระพุทธรเจ้า ทูลอาราธนาให้ไปเสวยภัตตาหารที่บ้านเขาในวันรุ่งขึ้น” คุณแม่วางผ้าผืนน้อยลงที่หน้าผากน้องขวัญอีกครั้ง

 “เยี่ยมไปเลยค่ะ เทวดาทำสำเร็จ” น้องขวัญยิ้ม

 “ใช่แล้วจ๊ะ พระพุทธรเจ้าทรงรับ ตอนนั้นประชาชนมากันมากที่บ้านพราหมณ์วันนั้น พราหมณ์ได้ทูลถามว่า มีหรือ คนที่ไม่ได้ถวายทานแต่พระองค์ ไม่ได้บูชาพระองค์ ไม่ได้รักษาศีล แต่ได้ไปเกิดในสวรรค์ ด้วยเหตุเพียงการทำจิตให้เลื่อมใสในพระองค์อย่างเดียว” คุณแม่ลูบศีรษะลูกสาวอีกครั้ง

 “นี่เป็นการลงทุนน้อย แต่ได้ผลมาก เพราะเนื่อนาบุญดีนะคะคุณแม่” น้องขวัญพิจารณาตาม

 “ใช่จ้ะลูก พระองค์ตรัสตอบว่าจะมาถามทำไมอีกเล่า ในเมื่อมีภุมมฤกษ์ได้บอกความ

จริงข้อนี้แล้ว พราหมณ์แกลังงและถามอีก พระองค์จึงทรงเล่าเรื่องการสนทนาระหว่างมีภุมมฤกษ์พลีกับพราหมณ์นั้น ครั้นทรงทราบว่ามหาชนยังไม่สิ้นสงสัย จึงทรงอธิษฐานให้มีภุมมฤกษ์พลีเทพบุตรลงมาพร้อมทั้งวิมาน พระองค์ทรงสัมภาษณ์เขา เทพบุตรทูลตอบตามความเป็นจริงทุกประการ”

 “ยอดมากเลยที่ทรงแสดงอิทธิฤทธิ์ ให้มาทั้งวิมานเลย ไม่เชื่อให้รู้ไปซิ” น้องขวัญนึกชื่นชมพุทธานุภาพ

 “คงอสังการมากเลยนะลูก มหาชนได้ฟังได้เห็นความจริง จึงอุทานออกมาด้วยปีติโสมนัสว่า ดูเถิด ลูกชายพราหมณ์ ไม่ได้ทำบุญอย่างอื่นเลย เพียงแต่ทำใจให้เลื่อมใสในพระพุทธรเจ้าเท่านั้น ยังได้สมบัติอย่างนี้ พระพุทธรเจ้าทรงมีพระคุณน่าอัศจรรย์แท้

พระศาสดาจึงตรัสพระภาษิตว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงสำคัญที่ใจ ฯลฯ ถ้าใจดีใจผ่องใส การทำการพูดก็พลอยดีไปด้วย เพราะความดีนั้น ความสุขก็ติดตามมา เหมือนเงาตามตน” คุณแม่พูดจบจึงดึงผ้าห่มห่มกระชับให้ลูกสาวอีกครั้ง

 “หนูคงหลับฝันดี ด้วยการทำความจิตเลื่อมใสในพระพุทธรเจ้าค่ะ” น้องขวัญยิ้มพลางดึงมือคุณแม่มาแนบแก้มอุ่นๆ ไว้

 “หลับให้สบายนะลูก แล้วจะได้หายไวก” คุณแม่หอมแก้มน้องขวัญ แล้วจึงปิดไฟกลางห้องให้ ก่อนยิ้มและเดินจากไป

(ที่มา : ธรรมบท ทางแห่งความดี เล่ม ๑ ยมกวรรควรรณา : ความสำคัญของใจ เรื่องที่ ๒ ของ วคิน อินทสระ)

ธรรมจักรยาตรา

- อาสาพหุบูชา ธรรมจักรยาตรา
คำส่นากล้าหยั่งตั้งลง
- ปฐมเทศนาทรง จำเพาะเจาะจง
แก่องค์ปัญญาวัตรีย์
- แล่ตงทางสายกลางนี้ ค่าควรชวนชี้
วิถีปรีดีเปรมเกษมสันต์
- ละกามสุขเท็จอัน อลิกสวรรค์
บันเทิงเริงรมย์ทลงไหล
- เลิกทรมานเกินไป เน้นขัดกายใจ
และให้ฝึกฝนตนดี
- ด้วยอริยมรรควิธี สัมมาพอดี
ความเห็นที่ปลุกถูกตรง
- ความคิดจิตเจตน์จำนง ชั่วบาปปลดปลง
มันคงกุศลลตลใจ
- วจีอาชีวะไต กายกรรมทำไป
หมั่นให้สะอาดปราศมล
- พากเพียรเรียนรู้สู้ทน สติมิเลื่อนลน
ทุกปริมณฑลทวาร
- บริรักษ์ปกปักริบาล ทุกขณะกาล
ในฐานะผัสสะจะเจอ
- บางครั้งพลังพลาดผิดเผลอ รีบฟื้นคืนเสมือ
สติเกลอกายวาจาใจ
- กายเวทนาจิตธรรมไต อย่างงทลงไหล
ธรรมวิจยให้ดี
- รูปนามเกิดดับทันที เห็นขัดวิปัสสี
ดูสิก็ดับดับลง
- เมื่อมรรคสมทบครบองค์ ส้มงศีทรง
สมาธิตรงลงตัวนะนี้
- พระโสดาบันพลันมี โลกาปฐุพี
โสภีสีแสงสะเทือน
- ไตรรัตน์จัดองค์สงฆ์เคลื่อน จักรธรรมนำเขือน
ล้างเถื่อนถ่อยมารพาลภัย
- โลกจะสว่างพร่างไสว ทำพันปีไซรั
เพราะได้พุทธธรรมนำทาง ☸

(ภาพยัมบัง ๑๒)

บุญแก้วใส

